CLAP
Convicts Liberty Aid Project

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Το Πρόγραμμα CLAP	Σελίδες 1 έως 5
ΜΕΡΟΣ 1: Εισαγωγή	Σελίδες 6 έως 15
ΜΕΡΟΣ 2: Επικοινωνία μέσω Διαλόγου **Τα Βασικά** **Δυσκολίες και Προκλήσεις** **Επικοινωνία & Διάλογος** **Δεξιότητες για τον Διάλογο**	Σελίδες 16 έως 30
ΜΕΡΟΣ 3: Προσεγγίσεις στο Διάλογο **Θεωρία και Πρακτική** **Παραδοσιακά Μοντέλα Διαλόγου** **David Bohm και Martin Buber**	Σελίδες 31 έως 41
ΜΕΡΟΣ 4: Εργαλεία που ενισχύουν τη σκέψη για το διάλογο **Σπάσιμο του Πάγου** **Έξι καπέλα σκέψης** **Νοητικοί Χάρτες**	Σελίδες 42 έως 51
ΜΕΡΟΣ 5: Διάλογος στη Φυλακή- Προκλήσεις και Προοπτικές **Οι προκλήσεις για τους εργαζομένους στις φυλακές** **Διάλογος** **«Κανόνες για την Επιτυχία»**	Σελίδες 52 έως 61

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ CLAP

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα CLAP (Convicts Liberty Aid Project- Πρόγραμμα Βοήθειας σε Κρατούμενους κατά την Αποφυλάκιση) ανταποκρίνεται στην σκληρή πραγματικότητα που αντιμετωπίζει ένας κατάδικος τις πρώτες ημέρες της ελευθερίας του. Εάν αυτές οι μέρες δεν έχουν προετοιμαστεί σωστά εκ των προτέρων, ο κίνδυνος να γυρίσει κάποιος στην φυλακή είναι πολύ μεγαλύτερος. Το CLAP έχει ως στόχο να βοηθήσει την προετοιμασία αυτών των ημερών, προσφέροντας μια σειρά από εργαλεία στους εργαζόμενους σε φυλακές και στους έγκλειστους και, το πιο σημαντικό, δίνοντάς τους την ευκαιρία να διαπραγματευτούν και να φτάσουν σε μια κοινή αντίληψη, ούτως ώστε κάθε παρέμβαση να είναι όσο το δυνατόν πιο εξατομικευμένη.

Τα εργαλεία του CLAP – Το εργαλείο Διαλογικής Επικοινωνίας και Παρέμβασης (για τους εργαζόμενους σε φυλακές) και ο οδηγός επανένταξης My ComPASS (για τους έγκλειστους) – έχουν αναπτυχθεί μαζί με τους χρήστες για τους οποίους προορίζονται: η κοινοπραξία παρέχει τις ευκαιρίες (μέσω των συναντήσεων και των εκπαιδεύσεων) και τα μέσα (πλαίσιο εργαλείων, ιστοσελίδα, εικονική πλατφόρμα για επικοινωνία, υλικοτεχνική υποστήριξη).

Περίληψη:

Αυτή η ενότητα παρέχει στον αναγνώστη μια γενική επισκόπηση του προγράμματος CLAP και εξηγεί τους στόχους και τους σκοπούς του. Εξηγεί επίσης τη σχέση μεταξύ των δύο βασικών προϊόντων του προγράμματος: του Εργαλείου Διαλογικής Επικοινωνίας και Παρέμβασης (για τους εργαζομένους σε φυλακή) και του οδηγού επανένταξης My ComPASS (για τους έγκλειστους). Δίνει επίσης κάποιες γενικές πληροφορίες για τους εταίρους που λαμβάνουν μέρος στο πρόγραμμα.

Το εργαλείο Διαλογικής Επικοινωνίας και Παρέμβασης είναι μια συλλογή εργαλείων που αναπτύχθηκε για και μαζί με τους εκπαιδευτές και τους κοινωνικούς λειτουργούς στα σωφρονιστικά ιδρύματα, για να διευκολύνει και να βελτιώσει τον διάλογο, κυρίως για αυτούς που εργάζονται στην φυλακή, αλλά επίσης και για τους έγκλειστους, και είναι βασισμένο στις ανάγκες τους.

Ο Οδηγός Επανένταξης My ComPASS είναι ένα προϊόν που αναπτύχθηκε από τους εργαζομένους των σωφρονιστικών ιδρυμάτων χρησιμοποιώντας το Εργαλείο Διαλογικής Επικοινωνίας και Παρέμβασης, μαζί με τους έγκλειστους, και με την βοήθεια μελών της κοινοπραξίας. Ο στόχος αυτού του Οδηγού είναι να βοηθήσει τους έγκλειστους να ενσωματωθούν καλύτερα στην κοινωνία μετά την αποφυλάκιση τους.

Οι εταίροι του προγράμματος CLAP

Συντονιστής Προγράμματος - CENTRUL PENTRU PROMOVAREA INVATARII PERMANENTE - CPIP -Ρουμανία

Η CPIP είναι ένας ιδιωτικός φορέας που είναι ενεργός στους τομείς της εκπαίδευσης και της κοινωνικής πολιτικής. Ο φορέας αυτός έχει ως στόχο να προωθήσει την κουλτούρα της δια βίου μάθησης μέσω της ενεργούς συμμετοχής όλων των μελών της κοινότητας στην ανάπτυξη μιας συνεκτικής στρατηγικής για την εφαρμογή της έννοιας και της πρακτικής της δια βίου μάθησης. Η στρατηγική αποτελεί τον παράγοντα επιτυχίας για την μετάβαση της Ρουμάνικης κοινωνίας στην Εποχή της Γνώσης. Σε αυτό το πλαίσιο, η δια βίου μάθηση, δεν είναι πλέον απλά μια πτυχή στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά ο ακρογωνιαίος λίθος. Μέσω αυτής της φιλοσοφίας, η CPIP έχει την πρόθεση να διοχετεύσει όλη της την δραστηριότητα για την δημιουργία βιώσιμων εναλλακτικών για την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης. Η CPIP είναι αφοσιωμένη στην αρχή των ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες και τους άνδρες στις δημόσιες πολιτικές και τις συναφείς πρακτικές, ως αναπόσπαστο κομμάτι του εκδημοκρατισμού και της δημιουργίας μιας ανοιχτής κοινωνίας. Η CPIP προωθεί την επανένταξη στην κοινωνία όλων των μη προνομιούχων ομάδων.

G.G.EUROSUCCESS CONSULTING LTD – EUROSC- Κύπρος

Η Eurosuccess Consulting, μέσω μιας δυναμικής ομάδας νέων επιστημόνων παρέχει ένα ολοκληρωμένο πακέτο υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των επιχειρήσεων της σύγχρονης Κύπρου, κυρίως σε θέματα καινοτομίας και τεχνολογίας. Η EUROSUCCESS, από τα αρχικά στάδια των εργασιών της, εντόπισε την ανάγκη για την δημιουργία συνδέσμων μεταξύ της οικονομίας της Κύπρου και της ευρύτερης ευρωπαϊκής αγοράς και έδωσε μεγάλη έμφαση στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δημιουργήθηκαν από την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σήμερα, η EUROSUCCESS προσφέρει μια σειρά από υπηρεσίες τόσο στον Δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα της Κύπρου. Αυτές οι υπηρεσίες έχουν ως κύριο στόχο την υποστήριξη των παραπάνω τομέων όσον αφορά την δημιουργία, την ανάπτυξη και την επέκταση επιχειρηματικών και άλλων πρωτοβουλιών μέσω Ευκαιριών Χρηματοδότησης και Έρευνας. Η Eurosuccess Consulting έχει επίσης αρχίσει να συμμετέχει ενεργά σε Ευρωπαϊκά προγράμματα έρευνας, μέσω ενός καλά οργανωμένου δικτύου συνεργατών στο εξωτερικό, που βασίζεται στην μεγάλη εμπειρία του ιδρυτή της. Η EUROSUCCESS στοχεύει στην συνεχή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, όπως και στην ανάπτυξη της δημιουργικής της ομάδας που θα της δώσει την ευκαιρία να ενισχύσει τον επιστημονικό τομέα της τεχνογνωσίας της.

ΣΟΦΡΩΝΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ TIMISOARA - PTM- Ρουμανία

Το σωφρονιστικό ίδρυμα της Timisoara βρίσκεται στην πόλη της Timisoara και αυτή την στιγμή φιλοξενεί 1057 έγκλειστους. Το Τμήμα Κοινωνικής Επανένταξης της φυλακής περιλαμβάνει

δύο υπό-τμήματα: Το Εκπαιδευτικό και το Ψυχοκοινωνικό Τμήμα τα οποία συντονίζει ο αντιπρόεδρος της εκπαιδευτικής και ψυχοκοινωνικής βοήθειας. Ο σκοπός του Εκπαιδευτικού και του Ψυχοκοινωνικού Τμήματος είναι να βοηθήσουν την εκπαίδευση των εγκλείστων και να τους παρέχουν μια κοινωνική και ψυχολογική ενίσχυση στον δρόμο προς την επανένταξη στην κοινωνία.

Οι γενικοί στόχοι του τμήματος Κοινωνικής Επανένταξης είναι η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών για τους φυλακισμένους στο όνομα της διαφορετικότητας, της αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η διευκόλυνση της πρόσβασης σε ευκαιρίες εκπαίδευσης και κοινωνικής επανένταξης.

UETP Action Link/ Action Synergy A.E. _Ελλάδα

Η Action Synergy είναι μια εταιρία ΤΠΕ (Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών) Ε&Α (Έρευνας και Ανάπτυξης) με εφαρμογές που βασίζονται στην εκπαίδευση και την γνώση και συμμετέχει ενεργά στην ανάπτυξη τεχνολογιών της εκπαίδευσης, μεθοδολογιών κατάρτισης και μαθημάτων εκπαίδευσης e-learning. Η Action Synergy διαθέτει μεγάλη εμπειρία στην διαχείριση και τον συντονισμό Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Από την ίδρυση του το 1987, ο οργανισμός έχει συμμετάσχει σε σημαντικό αριθμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων της ΕΕ όπως το COMMETT, το PETRA, το SOCRATES, το LEONARDO DA VINCI, το ARTICLE 6, το ADAPT, το TEMPUS, το PHARE και το Distance Learning. Επίσης, η Action Synergy είναι εξειδικευμένη στην ανάπτυξη μεθοδολογιών κατάρτισης και εκπαίδευσης για μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες και έχει συμμετάσχει σε διάφορα προγράμματα που σχετίζονται με τις κοινότητες Ρομά και τους μετανάστες. Οι βασικοί τομείς εξειδίκευσης της Action Synergy περιλαμβάνουν: Ανάπτυξη εκπαιδευτικών τεχνολογιών, ανάπτυξη μαθημάτων και σεμιναρίων κάνοντας χρήση καινοτόμων μεθοδολογιών όπως: ευέλικτες μεθοδολογίες μάθησης, e-learning, ανάλυση μαθησιακών αναγκών, ανάπτυξη επαγγελματικών προφίλ και καταλόγων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο και πραγματοποίηση ερευνών και μελετών.

European Prison Education Association – Malta Branch – EPEA- Μάλτα

Η European Prison Education Association (Ευρωπαϊκή Ένωση για την Εκπαίδευση στις Φυλακές) – Μάλτα είναι ο τοπικός φορέας της EPEA στην Μάλτα. Η EPEA είναι ένας οργανισμός που ιδρύθηκε από εκπαιδευτικούς, διαχειριστές, διοικητικούς, ερευνητές και άλλους επαγγελματίες των οποίων τα ενδιαφέροντα έχουν να κάνουν με την προώθηση και την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και σχετικών δραστηριοτήτων στις φυλακές σε όλη την Ευρώπη σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η EPEA έχει αναγνωριστεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης ως Μη Κυβερνητικός Οργανισμός (ΜΚΟ). Συνεργάζεται με πολλές φυλακές στην Ευρώπη για να προωθήσει τους στόχους της, αλλά είναι τελείως ανεξάρτητη. Σήμερα υπάρχουν πάνω από 800 μέλη της EPEA σε 35 χώρες της Ευρώπης και

αλλού. Εκτός από το να προωθεί τους στόχους του Οργανισμού ενθαρρύνοντας την δημιουργία εθνικών φορέων, η EPEA διοργανώνει ένα μεγάλο διεθνές συνέδριο σχετικά με την εκπαίδευση στην φυλακή κάθε δύο χρόνια.

Οι στόχοι του φορέα της EPEA στη Μάλτα είναι:

- Να ενεργεί ως αναγνωρισμένος φορέας του European Prison Education Association
- Να προωθεί την εκπαίδευση στην φυλακή σύμφωνα με την σύσταση No. R (89) 12 του Συμβουλίου των Υπουργών προς τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (1989).
- Να υποστηρίζει και να διευκολύνει την επαγγελματική ανάπτυξη των ανθρώπων που εμπλέκονται στην εκπαίδευση στην φυλακή μέσω της Ευρωπαϊκής συνεργασίας.
- Να συνεργάζεται με παρόμοιους επαγγελματικούς οργανισμούς
- Να υποστηρίζει την έρευνα στο τομέα της εκπαίδευσης στην φυλακή
- Να συντονίζει και να υποστηρίζει την ανάπτυξη της Εκπαίδευσης στις φυλακές στην Μάλτα.

Centrul de Reeducare Buzias -CRB- Ρουμανία

Ανάμεσα σε παρόμοιους οργανισμούς, το Centrul de Reeducare Buzias φέρνει κάτι νέο σε εθνική κλίμακα – η εσωτερική του δομή δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια αλλαγή από ένα ίδρυμα που στερεί την ελευθερία σε μια εκπαιδευτική κοινότητα που δίνει έμφαση όχι στην παραδοσιακή απομόνωση αλλά στην προστασία και στην επανένταξη των νέων σε ένα ασφαλές περιβάλλον με εκπαιδευτικές αξίες. Το Centrul de Reeducare Buzias προωθεί την επανένταξη νεαρών παραβατών στην δυτική πλευρά της Ρουμανίας, όσο πιο κοντά στις οικογένειες και στις κοινότητες στις οποίες θα συνεχίσουν να μένουν, γίνεται. Αυτό γίνεται εφικτό μέσω της συμμετοχής των οικογενειών σε δραστηριότητες επανόρθωσης συμπεριφοράς και μέσω των στις συνεχών προσπαθειών κοινωνικής επανένταξης των παραβατών ακόμα και μετά την απελευθέρωση .

Το Centrul de Reeducare Buzias είναι ένα μεσαίου τύπου κέντρο αποκατάστασης με εκπαιδευτική και σχολική δομή. Η λειτουργική του δομή δίνει σε όλους τους νέους παραβάτες την ευκαιρία να εξασκήσουν διαφορετικές δραστηριότητες σε ένα ανοικτό περιβάλλον, διασφαλίζοντας μια σταδιακή επανένταξη στην κοινότητα. Οι ειδικοί μας έχουν πλούσια εμπειρία στους τομείς της εκπαίδευσης, της ψυχοθεραπείας και της επανένταξης καθώς επίσης μια πλούσια εμπειρία σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Association of Regional Initiatives Development “Lacjum”- ARID Lacjum Πολωνια

Ο ARID Lacjum είναι ένας ιδιωτικός οργανισμός, που εργάζεται στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Ο κύριος στόχος του είναι η προώθηση του επιχειρείν μέσω των προγραμμάτων δια βίου μάθησης. Ο ARID LACJUM, μέσω μια δυναμικής ομάδας νέων επιστημόνων, παρέχει ένα ολοκληρωμένο πακέτο υπηρεσιών που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των σύγχρονων

επιχειρήσεων της Πολωνίας, κυρίως σε ζητήματα όπως η καινοτομία και η τεχνολογία. Ο ARID LACJUM εντόπισε από τα πρώτα βήματα της λειτουργίας του, την ανάγκη να δημιουργήσει δεσμούς μεταξύ της Πολωνίας και της ευρύτερης Ευρωπαϊκής αγοράς και να δώσει μεγάλη έμφαση στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δημιουργήθηκαν από την ένταξη της Πολωνίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σήμερα ο ARID LACJUM προσφέρει μια ευρεία γκάμα υπηρεσιών στο Δημόσιο και τον Ιδιωτικό τομέα της Πολωνίας. Έχει αρχίσει επίσης να συμμετέχει σε διεθνή σχήματα, μέσω ενός καλά εδραιωμένου δικτύου συνεργατών, που βασίζεται στην έντονη προηγούμενη εμπειρία του ιδρυτή της. Το τελευταίο διεθνές πρόγραμμα στο οποίο ο ARID LACIUM πήρε μέρος είναι ένα πρόγραμμα στο πλαίσιο του Leonardo da Vinci, Transfer of Innovation με τίτλο Beekeeping European Enviromental Sustainability.

Sopronkőhidai Fegyház és Börtön (Φυλακη και Σωφρονιστικό Ίδρυμα Sopronkőhida) -SFB-Ουγγαρία

Ο στόχος του οργανισμού είναι να διασφαλίσει την φύλαξη των φυλακισμένων που καταδικάστηκαν από τα δικαστήρια της Ουγγαρίας. Στη φυλακή κρατούνται πάνω από 600 φυλακισμένους, με μέσο όρο ποινης τα 7.2 χρόνια. Ένας από τους κύριους στόχους του οργανισμού είναι να διατηρήσει τον αυτοσεβασμό των κρατουμένων, να ενισχύσει την ευθύνη τους για εργασία και να τους προετοιμάσει για την ελεύθερη ζωή. Οργανώνει πολλά προγράμματα για να επιτύχει αυτούς τους στόχους. Αυτή την περίοδο έχει ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε που ονομάζεται ‘Gate fever’’. Στο πλαίσιο αυτό εργάστηκε πάνω σε ένα νέο πρωτόκολλο με οργανισμούς που έχουν επαφή με πρώην κρατούμενους.

ΜΕΡΟΣ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

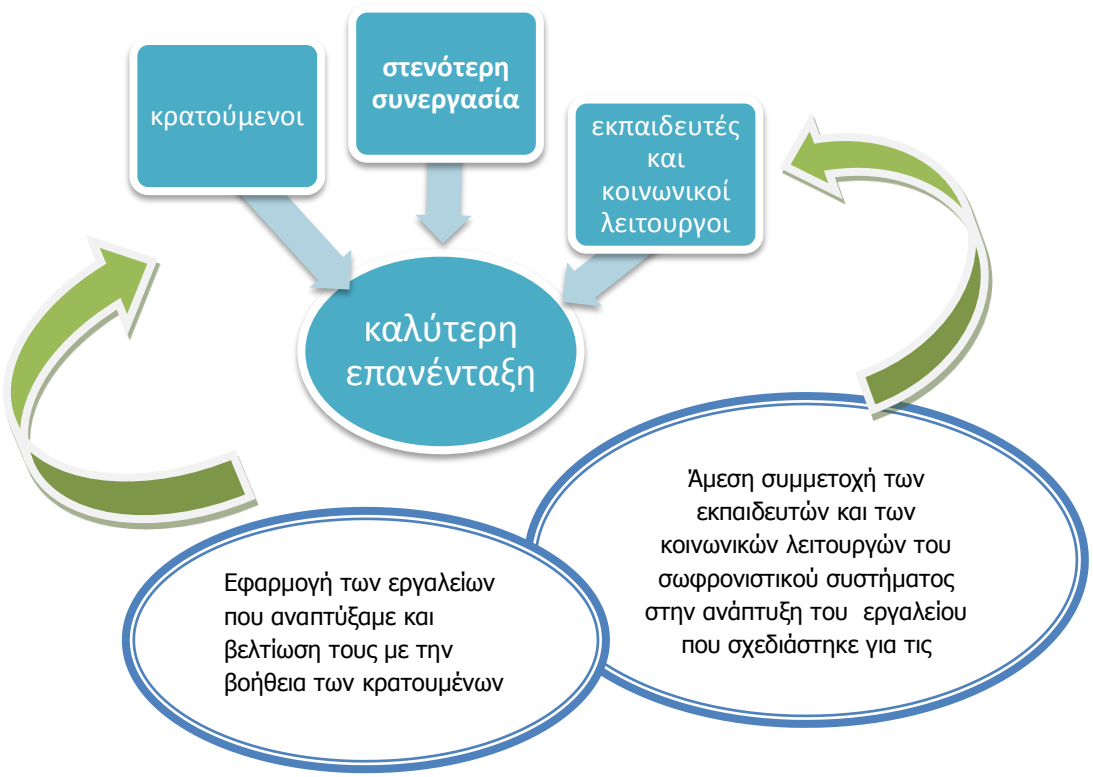
CLAP
Convicts Liberty Aid Project

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ;

Το 2011, μια κοινοπραξία 9 εταίρων από 7 Ευρωπαϊκές χώρες ανέπτυξε το πρόγραμμα CLAP (Convict Liberty Aid Project) για την επανένταξη των κρατουμένων. Η εταιρία CPIP από την Ρουμανία που συντονίζει το πρόγραμμα, είχε την ιδέα να φέρει τα διαλογικά εργαλεία στην καθημερινότητα των εργαζομένων στις φυλακές, κατά την προετοιμασία των φυλακισμένων για την στιγμή της αποφυλάκισης. Από αυτό το σημείο και ύστερα, άρχισε το πρόγραμμα 2 περίπλοκων χρόνων.

Μία από τις πρώτες και πιο σημαντικές δραστηριότητες του πρώτου έτους ήταν η έρευνα, μια σύνθετη προσπάθεια που είχε ως στόχο να ανιχνεύσει τις ανάγκες των εργαζομένων στο σύστημα κράτησης. Η κοινοπραξία γι' αυτό τον λόγο ανέπτυξε την συγκριτική έκθεση «Η Προετοιμασία για την Αποφυλάκιση – Διάλογος στην φυλακή». Η έκθεση εντοπίζει τις ανάγκες των κοινωνικών λειτουργών και των εκπαιδευτών που εργάζονται στις φυλακές καθώς επίσης και των φυλακισμένων, για να διευκολυνθεί καλύτερα η κοινωνική επανένταξη των φυλακισμένων στην κοινωνία.

Το δεύτερο έτος, έχουμε επικεντρωθεί στην ανάπτυξη, δοκιμή και επαλήθευση των κυρίων εργαλείων μας, με την ισχυρή συμμετοχή των τελικών χρηστών μας: των εργαζομένων στις φυλακές και των φυλακισμένων.

ΤΙ ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Κατά την υλοποίηση αυτού του έργου, η ομάδα του CLAP που προετοίμασε αυτό το εργαλείο, διαπίστωσε **ότι υπήρχαν πολλές πρωτοβουλίες σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο, με παρόμοια αποτελέσματα, και μια ευρωπαϊκή προσέγγιση ήταν το λογικό επόμενο βήμα.** Πως προσεγγίσαμε αυτό το βήμα; Θεωρώντας ότι ο διάλογος είναι κοινός για όλους μας, και δεχόμενοι την πρόκληση να τον μετατρέψουμε σε ένα ισχυρό εργαλείο για την επανένταξη, ένα εργαλείο που να πηγαίνει πέρα από τις εθνικές προτεραιότητες, και να στοχεύει ακριβώς στις ανάγκες των επαγγελματιών. Ποια είναι **τα βήματα που προτείνουμε στην ανάπτυξη του διαλόγου ως εργαλείου επανένταξης ;**

Εύρεση της Πραγματικότητας

- Βρίσκουμε ποια ειναι η πραγματικότητα στις φυλακές σε τοπικό επίπεδο. Ξεκινάμε διάλογο με τους εργαζόμενους στην φυλακή όλων των τύπων και σε όλα τα επίπεδα και εξάγουμε τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους. Προσθέτουμε τις εμπειρίες από κέντρα αποφάσεων, εξωτερικούς οργανισμούς και πρώην έγκλειστους και έχουμε μια πιο σαφή εικόνα για τις στιγμές πριν την απελευθέρωση

Ανάπτυξη εργαλείου

- Με βάση την έρευνα και τις περιπτωσιολογικές μελέτες της χώρας πρόελευσης κάθε εταίρου αναπτύσσουμε υλικό για τους εργαζόμενους στις φυλακές. Αυτό το υλικό προορίζεται να δώσει πρακτικές συμβουλές και να ενθαρρύνει τον διάλογο για την προετοιμασία της απελευθέρωσης. Μακροπρόθεσμα ελπίζουμε ότι η χρήση αυτού του υλικού, με την μορφή εργαλείου, θα ενθαρρυνει τους εργαζόμενους σε φυλακές και τους έγκλειστους να αναπτύξουν τα δικά τους υλικά και δραστηριότητες για την προετοιμασία της απελευθέρωσης με βάση τον διάλογο.

Επαλήθευση

- Με την συμμετοχή μερικών αφοσιωμένων εργαζομένων στην φυλακή και ορισμένων φορέων λήψης αποφάσεων από όλη την κοινοπραξία δοκιμάσαμε αυτό το εργαλείο: ενα ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης, μια δοκιμαστική ομάδα εργασίας και μια πιλοτική περίοδος.

Πρακτική

- Αφού δημιουργήσαμε την κοινότητα εφαρμογής και την τελευταία έκδοση του Εργαλείου το εφαρμόσαμε στις φυλακές οι οποίες συμμετείχαν στο πρόγραμμα μας. Ως αποτέλεσμα αυτής της εφαρμογής, οι εργαζόμενοι στις φυλακές μαζί με τους κρατουμένους ανέπτυξαν έναν οδηγό επανένταξης. Αυτό είναι και ο τελικός μας στόχος, να βάλουμε όλους τους παράγοντες σε μια φυλακή να συμμετάσχουν σε μια διαλογική διαδικασία ανάπτυξης ενος εργαλείου που θα έχει δημιουργηθεί για τις δικές τους συγκεκριμένες ανάγκες.

ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΡΧΟΜΑΣΤΕ ;

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Σωφρονιστικής Πολιτικής στην Βαρσοβία τον Ιούνιο του 2007, που χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα EQUAL της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναφέρουν ότι «είναι επείγουσα ανάγκη να προωθήσουμε την αλλαγή στις συνθήκες της φυλακής, να υιοθετήσουμε μια κουλτούρα καινοτομίας και να υποστηρίξουμε συνεργασία με εξωτερικούς φορείς για να υποστηρίξουμε την κοινωνική ενσωμάτωση όσων αποφυλακίζονται.''

Η επιτυχής επανένταξη ανθρώπων που στερήθηκαν την ελευθερία τους, απαιτεί μια προσεκτική διαχείριση της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά τόσο πριν από την απελευθέρωση όσο και μετά από αυτήν. Αυτό προϋποθέτει την εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, δημόσιων, μη κυβερνητικών και ιδιωτικών οργανισμών. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο είναι η συμμετοχή των ίδιων των φυλακισμένων στον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή αυτής της προσέγγισης. Το προσωπικό που εργάζεται στις φυλακές πρέπει να καταλάβει ότι οι πολύπλευρες παρεμβάσεις που στοχεύουν στη βελτίωση των ευκαιριών που παρέχονται στους φυλακισμένους εξαρτώνται από την επικοινωνία, την ανταλλαγή γνώσεων και την αλληλεπίδραση μεταξύ των διάφορων ενδιαφερόμενων μερών.

Η έρευνα του CLAP ξεκίνησε το 2011. **Προσωπικό από φυλακές όλων των τύπων από 7 χώρες της ΕΕ έδωσαν συνέντευξη σχετικά με τις εμπειρίες που έχουν συλλέξει δουλεύοντας μαζί με κρατουμένους κατά την περίοδο της κράτησης τους.** Έδωσαν παραδείγματα των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στην ενασχόλησή τους με τους κρατουμένους ή στην προσπάθειά τους να εντάξουν τους κρατουμένους σε προγράμματα παραβατικής συμπεριφοράς. Το προσωπικό εντόπισε προβλήματα που σχετίζονται με την έλλειψη γνώσης και εμπειρίας στην εργασία με δυσκολίες επικοινωνίας, καθώς επίσης και με την αδυναμία πρόσβασης στις πληροφορίες που δίνονται στους κρατουμένους.

Η αποκατάσταση και επανένταξη των κρατούμενων είναι ένας από τους κύριους στόχους του σύγχρονου σωφρονιστικού συστήματος σε όλη την Ευρώπη. Για να επιτευχθεί η επανένταξη των κρατουμένων, ο ρόλος των ειδικών (κοινωνικών λειτουργών και εκπαιδευτών) που εργάζονται σε φυλακές είναι πολύ σημαντικός. Οι εκπαιδευτές και οι κοινωνικοί λειτουργοί στις χώρες- εταίρους εργάζονται σε **ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από πολλά προβλήματα.** Οι φυλακές είναι συνήθως υπερπλήρεις και ο αριθμός των ειδικών σε σχέση με τους φυλακισμένους είναι πολύ περιορισμένος. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται

ακόμα περισσότερο λόγω της οικονομικής κρίσης που μειώνει τους διαθέσιμους πόρους για τις φυλακές και για τους εργαζόμενους σε αυτές.

Σε ένα τόσο δύσκολο περιβάλλον, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι εκπαιδευτές προσπαθούν να εργαστούν για την αποκατάσταση και την επανένταξη των φυλακισμένων στην κοινωνία. **Σε γενικές γραμμές, τα υπάρχοντα προγράμματα αποκατάστασης στις περισσότερες φυλακές των χωρών- εταίρων δεν αξιολογούνται ως αποτελεσματικά.** Ακόμα και αν οι φορείς λήψης αποφάσεων αξιολογούν καλύτερα την αποδοτικότητα αυτών των προγραμμάτων από τους εκπαιδευτές και τους κοινωνικούς λειτουργούς, τα προβλήματα που εντοπίστηκαν ήταν εκτεταμένα. Οι περισσότεροι πρώην έγκλειστοι χαρακτήρισαν επίσης τα υπάρχοντα προγράμματα επανένταξης ως επιφανειακά και αναποτελεσματικά. Κάποιοι από αυτούς μάλιστα δεν είχαν καμία συμμετοχή σε τέτοια προγράμματα.

Το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι εκπαιδευτές είναι η υπερφόρτωση του προσωπικού, ένα ζήτημα το οποίο συναντάμε στις απαντήσεις όλων των ομάδων σχεδόν σε όλες τις χώρες. Η υπερφόρτωση του προσωπικού συνήθως δημιουργείται όταν ένας πολύ μικρός αριθμός κοινωνικών λειτουργών καλείται να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε έναν πολύ μεγάλο αριθμό κρατουμένων. Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν επίσης **πολλά διοικητικά καθήκοντα**, γεγονός που μειώνει τον χρόνο που έχουν διαθέσιμο για τους κρατούμενους. Εκτός από το πρόβλημα του φόρτου εργασίας**, η έλλειψη υποδομών και θεσμών που μπορούν να παρέχουν υποστήριξη μετά την απελευθέρωση** από την φυλακή και η έλλειψη συνεργασίας με εξωτερικούς φορείς, διαπιστώθηκε ότι αποτελούν μεγάλα προβλήματα. Ένα άλλο ζήτημα το οποίο επισημαίνουν πολλοί κοινωνικοί λειτουργοί είναι ότι τα υπάρχοντα προγράμματα δεν είναι κατάλληλα για όλους τους τύπους των φυλακισμένων. Όλα αυτά τα ζητήματα δημιουργούν παράγοντες κινδύνου για τους εργαζομένους σε φυλακές. Ο κύριος παράγοντας πηγάζει από το άγχος που προκαλείται από την υπερφόρτωση εργασίας, τα ζητήματα ασφαλείας, γραφειοκρατίας κλπ. Οι κοινωνικοί λειτουργοί χρειάζονται επίσης καθοδήγηση για τις παρεχόμενες μεθόδους γιατί συνήθως μόνο ένα μικρό ποσοστό αυτών των μεθόδων εφαρμόζεται και υπάρχει έλλειψη καινοτομίας.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι εκπαιδευτές πρέπει να εργαστούν μέσα σε αυτό το περιβάλλον και να βοηθήσουν τους κρατούμενους να προετοιμαστούν για την απελευθέρωση τους με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. **Τα πιο σημαντικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι πρώην κρατούμενοι σε όλες σχεδόν τις χώρες του προγράμματος είναι ζητήματα εργασίας/ πρόσληψης και προβλήματα οικονομικά και χρέους .** Η **αποκατάσταση των σχέσεων με την οικογένεια** διαπιστώθηκε ότι είναι επίσης ένα μείζον πρόβλημα. Σε κάποιες χώρες, όπως η Ελλάδα και η Μάλτα, αναφέρθηκαν συγκεκριμένα προβλήματα όπως τα ναρκωτικά και άλλες καταχρήσεις.

Επομένως, **οι φυλακισμένοι κατά την διάρκεια της κράτησής τους, χρειάζεται να αναπτύξουν ικανότητες διαχείρισης του προϋπολογισμού τους και ικανότητες διαχείρισης του θυμού τους.** Θα πρέπει να δοθεί επίσης έμφαση στην ανάπτυξη της επαγγελματικής τους κατάρτισης. Η ικανότητα ανάγνωσης και γραφής είναι ένα σημαντικό πρόβλημα σύμφωνα με τους εκπαιδευτές των φυλακών. Οι πρώην κρατούμενοι αναφέρουν ότι κάποια πράγματα που θα μπορούσαν να τους βοηθήσουν αλλά δεν τα έμαθαν στην φυλακή περιλαμβάνουν τα επαγγελματικά προσόντα, τις τεχνικές αναζήτησης εργασίας και τις ξένες γλώσσες. Επίσης αναφέρουν ότι δεν ήταν εύκολο για αυτούς να πάρουν σαφείς πληροφορίες για τις υπηρεσίες που μπορεί να τους χρειαστούν μετά την απελευθέρωση τους από την φυλακή. Θεωρούμε ότι χρειάζεται μια πιο εύκολα διαθέσιμη πηγή πληροφοριών με πολύ πιο συγκεκριμένες πληροφορίες.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους στην εργασία τους με τους φυλακισμένους αλλά ως πιο αποτελεσματικά εργαλεία έχουν επισημάνει τις ημί-δομημένες συνεντεύξεις και τον Διάλογο. Αυτό το εύρημα είναι πολύ σημαντικό για το πρόγραμμα CLAP, αφού αυτό θα παρέχει στους εργαζόμενους στις φυλακές εργαλεία για να βελτιώσουν την χρήση των μεθόδων που ήδη χρησιμοποιούν. Για τον εντοπισμό των κοινωνικών αναγκών των έγκλειστων συνήθως χρησιμοποιούνται προσωπικές συνεντεύξεις .

Προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που τους παρουσιάζονται κατά την διάρκεια της εργασίας τους στην φυλακή, **οι κοινωνικοί λειτουργοί χρειάζεται να αναπτύξουν τις δεξιότητες τους σε συνθήκες άγχους και απογοήτευσης.** Οι εκπαιδευτές έχουν εκφράσει την επιθυμία τους να αναπτύξουν τις ικανότητες τους να επικοινωνούν με ανθρώπους κάθε εκπαιδευτικού επιπέδου και να εμβαθύνουν την γνώση τους για την ανθρώπινη προσωπικότητα. Επίσης, υπάρχει η ανάγκη της εκπαίδευσης των εκπαιδευτών και των κοινωνικών λειτουργών σε νέες μεθόδους επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων και είναι απαραίτητο να οργανωθούν σεμινάρια στην διαχείριση χρόνου γιατί καμία φυλακή δεν έχει επαρκές προσωπικό στο τμήμα κοινωνικής ένταξης. Η κατάρτιση σε συγκεκριμένα πολιτισμικά ζητήματα που σχετίζονται με την θρησκεία και το πολιτισμό αλλοδαπών φυλακισμένων έχουν εντοπιστεί ως σημαντικά ζητήματα σε χώρες όπως η Ελλάδα με μεγάλο ποσοστό αλλοδαπών φυλακισμένων. Η διαχείριση της ομάδας αναφέρθηκε επίσης ως σημαντικό ζήτημα.

Η επικοινωνία με τους φυλακισμένους είναι κάποιες φορές δύσκολη αλλά οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν είναι συνεχείς, γεγονός που είναι σίγουρα ένα θετικό σημείο. Η επικοινωνία των εκπαιδευτών και των κοινωνικών λειτουργών με τους κρατούμενους αξιολογήθηκε σε γενικές γραμμές ως θετική από τους πρώην κρατούμενους. Παρ' όλα αυτά, πολλά προβλήματα παραμένουν ειδικά όσον αφορά το χρόνο που αφιερώνεται στον κάθε φυλακισμένο. Οι πρώην κρατούμενοι ανέφεραν ότι χρειάζονταν

περισσότερο χρόνο, περισσότερη προσοχή και μια πιο ανθρώπινη μεταχείριση από τους εργαζομένους στα σωφρονιστικά ιδρύματα.

Η μέθοδος που οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν αξιολογήσει ως την πιο αποτελεσματική προκειμένου να βελτιώσουν τις δεξιότητες τους είναι η ανταλλαγή εμπειριών με άλλους κοινωνικούς λειτουργούς που δουλεύουν σε άλλες φυλακές ή και εκτός φυλακών. Επίσης, η συνεργασία με συναδέλφους από άλλα Ευρωπαϊκά κράτη, έχει αξιολογηθεί ως σημαντική μέθοδος για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους.

Η έρευνά μας συνέλαβε μια σύνθετη εικόνα με πολλές προκλήσεις, κάποιες αφορούν το σύστημα, άλλες τις ομάδες που εργάζονται σε κέντρα κράτησης και άλλες τα ίδια τα άτομα. Ο στόχος μας δεν είναι να τις λύσουμε, αλλά να τις βάλουμε στο τραπέζι του διαλόγου και να προτείνουμε μια νέα προσέγγιση στην κατανόησή τους: την διαλογική. Αυτό αντιπροσωπεύει το Εργαλείο μας.

Το εργαλείο αναπτύχθηκε μέσα από συζητήσεις με άτομα που εργάζονται τόσο στην φυλακή όσο και σε υπηρεσίες εκτός φυλακής. Στους ειδικούς ζητήθηκε να παράσχουν την επαγγελματική καθοδήγησή τους. Παρ' όλα αυτά οι πληροφορίες στο εργαλείο δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη την γνώμη των ειδικών.

Το εργαλείο προσδιορίζει κάποια από τα εμπόδια που μπορούν να καταστήσουν δύσκολη την επικοινωνία μεταξύ του προσωπικού και των κρατουμένων με έναν τρόπο διαλογικό.

Το εργαλείο έχει ως στόχο να αυξήσει την ευαισθητοποίηση για κάποιες από τις δυσκολίες στον διάλογο που αντιμετωπίζουν οι κρατούμενοι όταν έρχονται σε επαφή με τις αρχές της ποινικής δικαιοσύνης. Παρέχει κάποια καθοδήγηση ως προς το πώς πρέπει να ανταποκρίνονται οι εμπλεκόμενοι φορείς στις επικοινωνιακές ανάγκες των κρατουμένων και παρέχει εργαλεία για να ενισχύσει μια πιο αποτελεσματική επικοινωνία.

Το εργαλείο δεν πρέπει να αντικαταστήσει καμιά εκπαίδευση που οργανώνεται για να βοηθήσει το προσωπικό να εργαστεί πιο αποτελεσματικά με ένα μεγάλο εύρος κρατουμένων με διαφορετικές ανάγκες συμπεριλαμβανομένων και των αναγκών για διάλογο. Σχεδιάστηκε για να παρέχει γρήγορη και εύκολη πρόσβαση στην υποστήριξη της πράξης. Ενώ αυτό το εργαλείο προσφέρει κάποιες στρατηγικές για να προωθήσει τη συνεργασία με τους κρατουμένους, δεν αποτελεί ένα εργαλείο αξιολόγησης και ελέγχου των κρατουμένων.

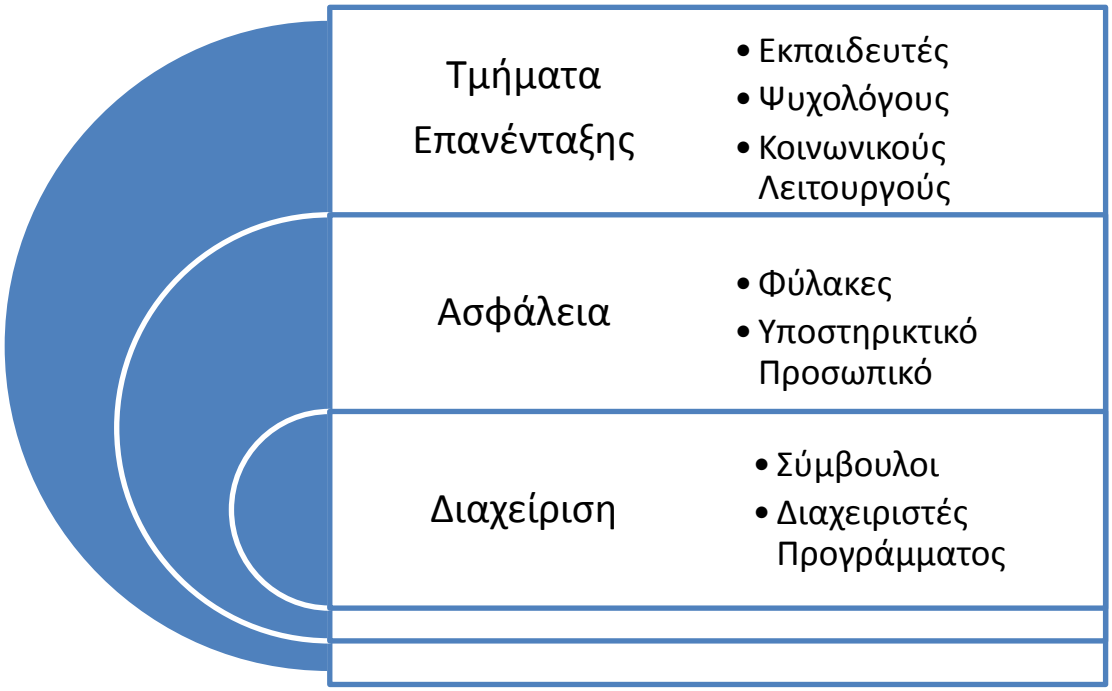
ΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ;

Το εργαλείο προορίζεται **για τους εργαζόμενους στις φυλακές, για όλο το προσωπικό που εργάζεται με κρατουμένους και τους βοηθά με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στην προετοιμασία της απελευθέρωσης τους.**

Το υλικό είναι **μια άσκηση** που προτείνει η ομάδα μας, **ένα εργαλείο προβληματισμού** και συγχρόνως **μια πρόκληση για να αναλάβουν στις καθημερινές δραστηριότητες** μαζί με τους κρατούμενους στην περίοδο πριν την απελευθέρωση.

Είναι επίσης ένα χρήσιμο εργαλείο για το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για την παραγωγή πληροφοριών και εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιούνται σε προγράμματα παραβατικής συμπεριφοράς.

Απευθυνόμαστε σε :

Η λίστα αυτή δεν είναι πλήρης. Ακόμα **και εάν αυτό το εργαλείο προορίζεται για τους εργαζομένους στη φυλακή για να εφαρμόσουν τον διάλογο στην περίοδο πριν την απελευθέρωση, οι ιδέες που παρουσιάζονται εδώ μπορούν να εφαρμοστούν εξίσου σε όλη την φυλακή, σε όλα τα επίπεδα.**

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΙΝΑΙ ΙΣΧΥΡΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ, ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΟΛΗ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΞΩ.

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΤΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ;

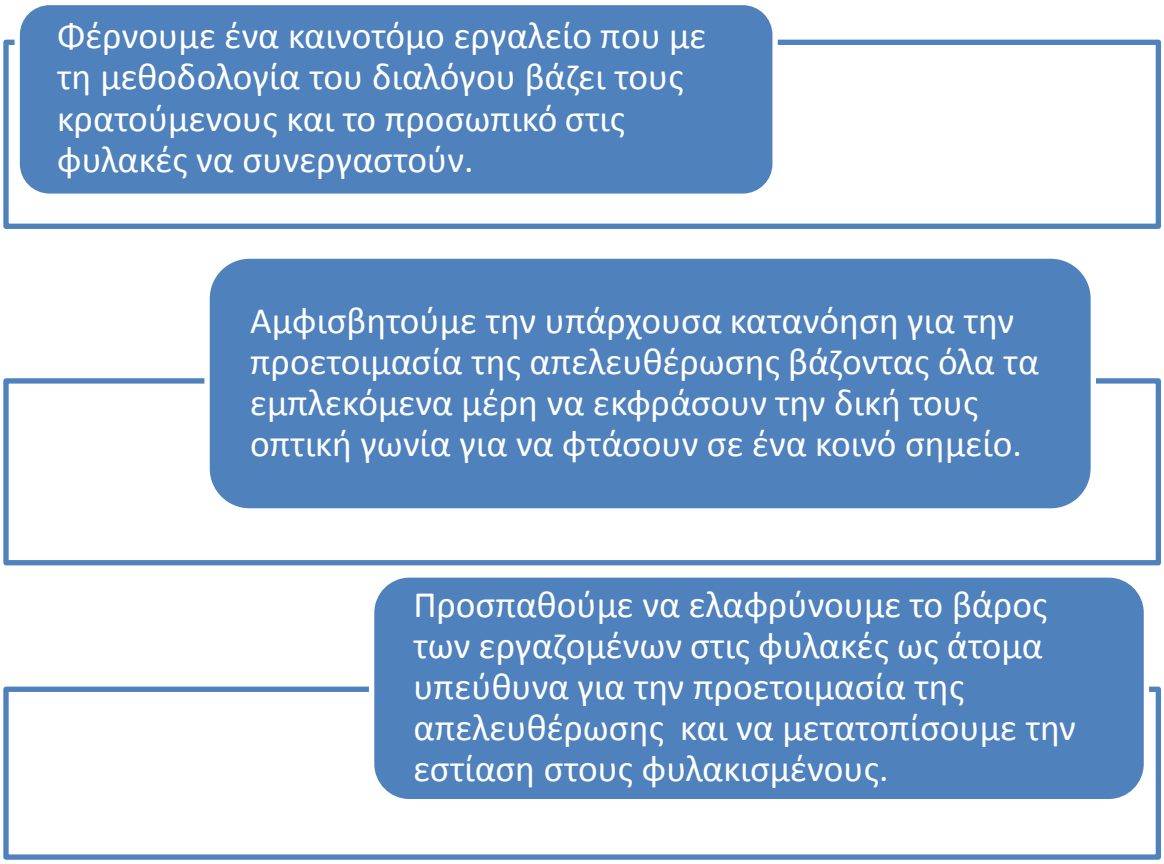
Πώς μπορείτε να ελέγξετε ότι οι κρατούμενοι με τους οποίους εργάζεστε, κατανοούν τι θέλετε να πετύχετε πριν την περίοδο της απελευθέρωσης;

Και αν συνειδητοποιήσετε ότι δεν κινούνται στο ίδιο μήκος κύματος με εσάς, με ποιον τρόπο θα εντοπίσετε τις ανάγκες στις οποίες χρειάζονται υποστήριξη;

Η έρευνα που πραγματοποιήσαμε μαζί με το προσωπικό των φυλακών έδειξε ότι η προετοιμασία για την απελευθέρωση μπορεί να αποδειχθεί μεγάλη πρόκληση και τα προβλήματα είναι αρκετά :

- Υπερφόρτωση.
- Υπερβολική Γραφειοκρατία
- Απάθεια στην εργασία.
- Συγκρούσεις μεταξύ του προσωπικού για να μπορέσει να οργανωθεί το έργο του.
- Το κίνητρο των φυλακισμένων για εκπαίδευση ή εργασία δεν είναι τόσο κατάλληλο.
- Υπερφορτωμένο προσωπικό, γιατί οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν έχουν αρκετό χρόνο για να εκπαιδεύσουν τους φυλακισμένους, γιατί έχουν πολλά διοικητικά καθήκοντα και πρέπει επίσης να παρουσιάζουν εκθέσεις με τα αντικείμενα της αξιολόγησής τους.
- Έλλειψη κατάλληλων εργαλείων
- Χαμηλό επίπεδο καινοτομίας
- Δυσκολία στην κατανόηση του φάσματος της πραγματικότητας που αντιμετωπίζει ένας φυλακισμένος πριν και μετά την ποινή του.

Με αυτό το Εργαλείο, προτείνουμε μια εναλλακτική λύση για την αντιμετώπιση μερικών μόνο από τα προβλήματα που αναφέραμε παραπάνω:

Ο απώτερος στόχος του εργαλείου μας είναι να φέρουμε τον διάλογο στη διαδικασία της προετοιμασίας για την απελευθέρωση.

Είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι οι κρατούμενοι με τους οποίους συνεργάζεστε μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες είτε στο να σας καταλάβουν είτε στο να εκφράσουν ποιες είναι οι ανάγκες τους στην προετοιμασία πριν την απελευθέρωση τους .

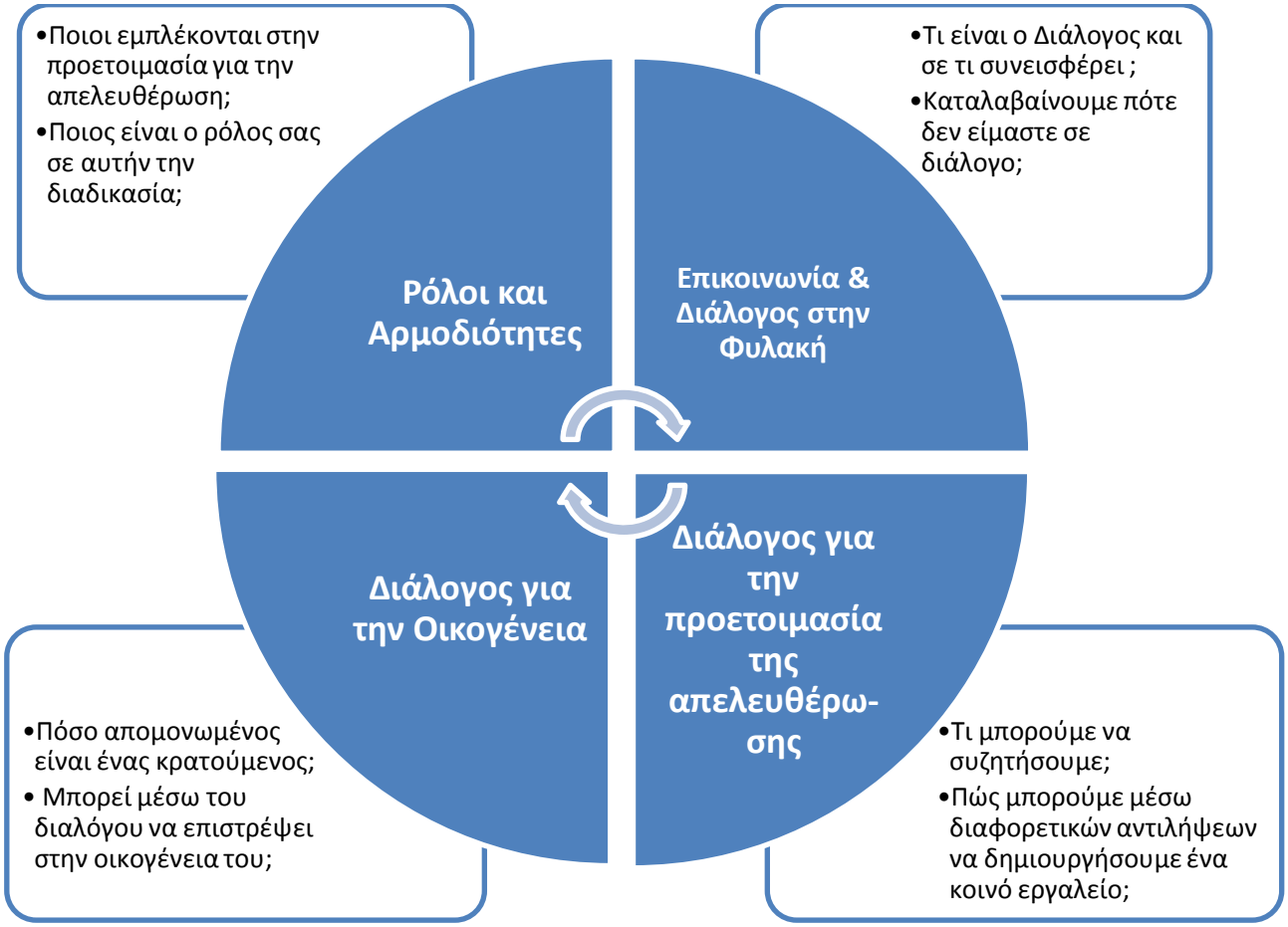
Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να κάνετε κάποιες προσαρμογές στον τρόπο με τον οποίο εργάζεστε για να μπορέσετε να επικοινωνήσετε καλύτερα μαζί τους και να τους φέρετε στο ίδιο επίπεδο κατανόησης. Εάν δεν υπάρχει ανταπόκριση σε αυτές τις ανάγκες, αυτό θα συνιστούσε αποτυχία στη σωστή προετοιμασία των φυλακισμένων στην εξωτερική πραγματικότητα, γεγονός το οποίο τελικά οδηγεί σε λιγότερο ικανοποιητικά αποτελέσματα και σε μεγαλύτερο κίνδυνο υποτροπής για τους φυλακισμένους. **Η καλή επικοινωνία και η επίτευξη του διαλόγου μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη συμμόρφωση και τελικά σε μείωση του κινδύνου υποτροπής.**

Η εφαρμογή κάποιων από τις προτάσεις που κάνει αυτό το εργαλείο δεν θα χρειαστεί επιπλέον χρόνο. **Παρ' όλα αυτά, ακόμα και αν αρχικά χρειαστεί επιπρόσθετος χρόνος, αυτός ο χρόνος είναι πολύ πιθανόν να εξοικονομηθεί στη συνέχεια.**

ΠΩΣ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΤΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ;

Το εργαλείο σχεδιάστηκε για να χρησιμοποιηθεί από το προσωπικό και την ασφάλεια της φυλακής στην καθημερινή τους εργασία με τους κρατουμένους. Οι πληροφορίες σε αυτό το εργαλείο δεν χρειάζεται να διαβαστούν με την σειρά και μπορούν να διαβαστούν επιλεκτικά.

Σας προτείνουμε 4 βασικά θέματα προβληματισμού που αναλύονται σε 4 ξεχωριστά μέρη. Τα μέρη είναι:

Όπως βλέπετε, έχουμε πολλές ερωτήσεις. Ο στόχος μας είναι να ξεκινήσουμε μια διαδικασία προβληματισμού μεταξύ του προσωπικού και των κρατουμένων για την προετοιμασία της αποφυλάκισης τους.

ΜΕΡΟΣ 2

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

CLAP
Convicts Liberty Aid Project

Για να επιστρέψει κανείς στον ‘ελεύθερο κόσμο’ και να επιτύχει να μην γυρίσει στο ίδιο κελί λίγο καιρό αργότερα και να τα παει καλά στην ζωή, απαιτούνται ορισμένες αλλαγές. Αυτές με την σειρά τους μπορεί να απαιτούν προσόντα που πολλοί κρατούμενοι δεν έχουν ακόμα αποκτήσει. Αυτά είναι απαραίτητα για να φέρουν την αλλαγή στην ζωή ενός ανθρώπου.

Αυτές οι αλλαγές μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Νέους τρόπους (διαδικασίες) σκέψης
- Καλύτερη οργάνωση της καθημερινής ζωής
- Εξάλειψη συνηθειών που είναι επιβλαβείς
- Εκμάθηση πιο κοινωνικά αποδεκτών τρόπων αντίδρασης απέναντι στους ανθρώπους, τις λέξεις και τα περιστατικά.

Οι θετικές αλλαγές ωφελούν όχι μόνο τον ίδιο τον κρατούμενο αλλά και τους άλλους γύρω του, τα μέλη της οικογένειας του, τους φίλους του, τους φορολογούμενους και την κοινωνία. Αυτές οι αλλαγές δεν μπορούν να επιβληθούν. Πρέπει να προέλθουν από τον ίδιο τον κρατούμενο. **Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό περιλαμβάνει τον διάλογο.**

Η επικοινωνία είναι μια διαδικασία ανταλλαγής ιδεών, σκέψεων και συναισθημάτων με άλλους ανθρώπους. Όταν επικοινωνούμε **μιλάμε, ακούμε,** και **παρατηρούμε.**

Ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούμε είναι κάτι που μπορούμε να μάθουμε

Από παιδιά μαθαίνουμε βλέποντας τους γονείς μας και άλλους ενήλικες να επικοινωνούν. Ως ενήλικοι μπορούμε να βελτιώσουμε τον τρόπο επικοινωνίας μας παρατηρώντας άλλους που επικοινωνούν αποτελεσματικά, μαθαίνοντας νέες δεξιότητες και εξασκώντας αυτές τις δεξιότητες[1].

Κάποιος θα πρέπει να είναι προσεκτικός στον **διάλογο**, και ειδικά **στο πλαίσιο της φυλακής**.

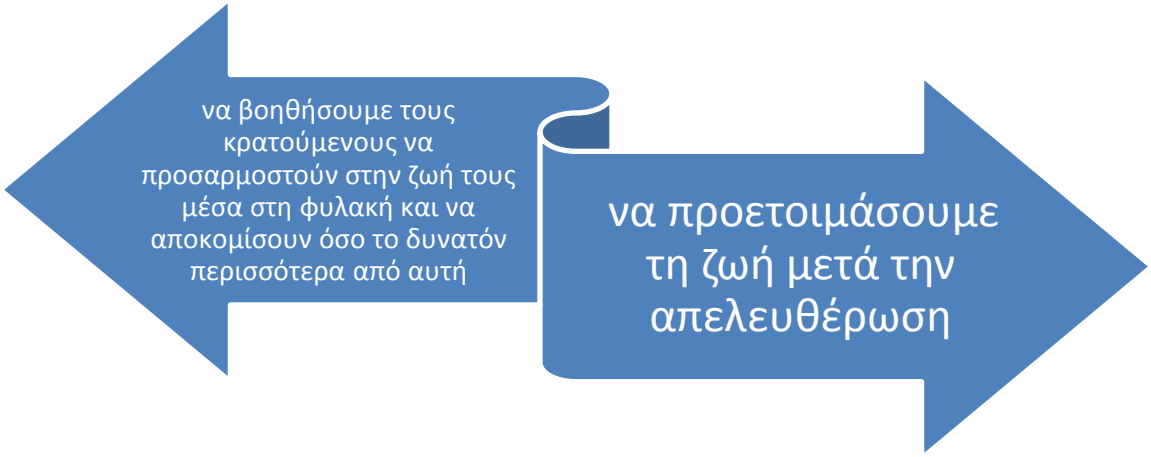
a) Στις διαλογικές συνεδρίες, εάν δεν είναι ιδιαίτερα στοχευμένες, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος για τους φυλακισμένους να γυρίσουν στο παρελθόν τους και να προσπαθήσουν να το εκλογικεύσουν, προσλαμβάνοντας έτσι το μέλλον με εξωπραγματικούς όρους.
b) Ένα άλλο σημείο ανησυχίας για τους καθηγητές, τους κοινωνικούς λειτουργούς, τους ψυχολόγους και άλλους είναι η δυσκολία που παρουσιάζεται με φυλακισμένους που δεν είχαν ποτέ μια «κοινωνικά» αποδεκτή, αξιοπρεπή και νομοταγή ανατροφή. Η

[1] Community Partnerships for Adult Learning, www.c-pal.net

συμβολή τους μπορεί να είναι χρήσιμη εφόσον ο διαμεσολαβητής είναι αρκετά επιδέξιος για να μετατρέψει αυτό που εκφράζεται σε μια διαφωτιστική ματιά της σημασίας των καθημερινών εμπειριών ανεξάρτητα από το πόσο μικρές αυτές μπορεί να φαίνονται.

c) Ένα άλλο ζήτημα το οποίο μπορούν να αντιμετωπίσουν οι διαμεσολαβητές είναι η προσπάθεια συγκεκριμένων φυλακισμένων να είναι πιο δυναμικοί, πιο κατηγορηματικοί (και ίσως πιο έντονοι) για να μετατρέψουν το διάλογο στην «δική τους» πλατφόρμα. Αυτός ο τύπος κρατούμενων είναι συνήθως ο πιο δύσκολος για αποκατάσταση – Αυτοί έχουν δίκιο και όλοι οι άλλοι άδικο.

Ως εκ τούτου, **ο διάλογος** είναι ένα μέσο στην προσπάθεια μας να επιτύχουμε **δύο στόχους** :

Ο διάλογος είναι επιπρόσθετος, συνεισφέρει στα προγράμματα της φυλακής (όπως για παράδειγμα η ατομική συμβουλευτική) και δεν τα αντικαθιστά.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΤΟΜΟ

Η επικοινωνία έχει να κάνει με το άτομο με το οποίο προσπαθεί κάποιος να επικοινωνήσει και με τον τρόπο που προσπαθεί να το καταφέρει.

Οι επίσημες μορφές επικοινωνίας στις φυλακές δεν προκαλούν θετικά αποτελέσματα, ούτε στα ιδρύματα ούτε στους κρατούμενους. Το περιβάλλον σε μεγάλο βαθμό κυριαρχείται από συγκρούσεις που οδηγούν σε κατακερματισμό με αποτέλεσμα να υπάρχει μικρή ή καθόλου συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών μονάδων όπως της διοίκησης, των κρατούμενων, των αξιωματικών, των ψυχολόγων, των κοινωνικών λειτουργών κλπ

''Ο διάλογος είναι μια μορφή αυθεντικής και ειλικρινούς συζήτησης που οικοδομεί υγιείς σχέσεις, ενσωματώνοντας αυτό που γίνεται αντιληπτό ως κατακερματισμένο''[2]

Ο **στόχος αυτής της διαδικασίας** είναι να παρέχει ευκαιρίες όπου οι φυλακισμένοι να μπορούν ανοικτά και με ασφάλεια να υπεισέλθουν σε ζητήματα που έχουν σημασία γι αυτούς. Μαθαίνουν επίσης να δέχονται τις απόψεις άλλων ατόμων όταν δεν συμφωνούν με τις δικές τους με έναν πιο υπεύθυνο και σοβαρό τρόπο.

Ένας από τους επιδιωκόμενους στόχους είναι ότι μέσω αυτής της διαδικασίας αναπτύσσονται νέοι τρόποι ώστε διαφορετικές κατηγορίες προσωπικού της φυλακής να εργαστούν μαζί για το όφελος των κρατούμενων, των παροχών υπηρεσιών και του ιδρύματος. Μια δικαιοσύνη που θα είχε στόχο την αποκατάσταση θα περιελάμβανε επίσης πρώην φυλακισμένους, θύματα εγκλήματος και το κοινό, για να γίνει η κοινωνία πιο ενσωματωμένη και ανθρώπινη.

Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΦΥΛΑΚΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Είναι σημαντικό να έχουμε στο νου μας ότι τα άτομα, και στην περίπτωση μας οι φυλακισμένοι, είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς στο να μιλάνε, να σχολιάζουν, να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να λένε ιστορίες σχετικά με παλιές τους εμπειρίες. Αυτό είναι κάτι που το κάνα από μικρά παιδιά.

Μια άλλη θεμελιώδης αλήθεια είναι το γεγονός ότι τα περισσότερα άτομα(φυλακισμένοι) είναι περίεργοι. Αυτή η περιέργεια μπορεί να είναι μέσο για το μάθημα αν λάβουμε υπόψη μας ότι η φιλοσοφία, η κουλτούρα και η καθημερινότητα της φυλακής δύσκολα ενθαρρύνει την ανάπτυξη της έρευνας, της μάθησης και της ωριμότητας.

[2]http://www.prisondialogue.org/

Εάν παρ' όλα αυτά, μέσω των διαλογικών διαδικασιών οι φυλακισμένοι καταφέρουν να αξιοποιήσουν αυτήν τους την περιέργεια , και τις δεξιότητες τους θα εξασκήσουν, και αυτές θα συνεχίσουν να αυξάνονται και θα συνεισφέρουν στην προσωπική τους ανάπτυξη.

Η Επικοινωνία εξ ορισμού είναι μια εκφραστική και δεκτική διαδικασία (στέλνω το μήνυμα, λαμβάνω το μήνυμα)

Για να διατηρηθεί μια αποτελεσματική επικοινωνία θα πρέπει να γνωρίζει κάποιες απλές οδηγίες-κλειδιά.

Μέσω της οπτικής επαφής μπορεί κανείς να είναι σίγουρος ότι έχει την προσοχή του άλλου προσώπου.

Είναι πολύ σημαντικό να προσπαθούμε να στέλνουμε μηνύματα τόσο με λεκτικούς όσο και μη λεκτικούς τρόπους. Μια πληροφορία μπορεί να είναι πολύ συγκεχυμένη και να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις αν για παράδειγμα ο τόνος της φωνής που χρησιμοποιείται δεν είναι σύμφωνος με το συναίσθημα που θέλουμε να εκφράζουμε. Ένα βασικός κανόνας είναι **''να λες αυτός που εννοείς και να εννοείς αυτό που λες''** εννοώντας ότι το καλύτερο είναι να είσαι ευθύς και ειλικρινής, παρά να περιστρέφεσαι γύρω από το θέμα.

Η ενεργητική ακοή είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Η ενεργητική ακρόαση είναι ένα είδος πειθαρχημένης ακρόασης που μας βοηθά να εξετάζουμε και να αμφισβητούμε την πληροφορία που ακούμε ούτως ώστε να βελτιώσουμε την ποιότητα και την ποσότητα της, και ως εκ τούτου να βελτιώσουμε τις αποφάσεις που λαμβάνουμε.

Σύμφωνα με τον Ferrari (2012)[3] η καλή ακρόαση είναι το κλειδί για την ανάπτυξη νέων γνώσεων και ιδεών που είναι το συστατικό της επιτυχίας. Ο Ferrari επίσης επισημαίνει ότι παρόλο του ότι οι περισσότεροι επικεντρώνονται στο να μάθουν πώς να επικοινωνούν και να παρουσιάζουν τις δικές τους ιδέες πιο αποτελεσματικά, στη προσέγγιση της ακρόασης δεν δίνεται μεγάλη σημασία και έτσι χάνονται σημαντικές ευκαιρίες.

Σε ένα άρθρο για τον McKinsey Quarterly, ο Ferrari[4] σημειώνει: ''Στην καριέρα μου ως χειρούργος, στέλεχος εταιρείας και σύμβουλος επιχειρήσεων έχω συναντήσει πολλούς καλούς ακροατές που έχουν επιδείξει τρία διαφορετικά είδη συμπεριφοράς… Εάν τα αναγνωρίσεις και τα εξασκήσεις, μπορείς να βελτιώσεις και τις δικές σου ακουστικές δεξιότητες , ακόμα και αυτές του οργανισμού σου''

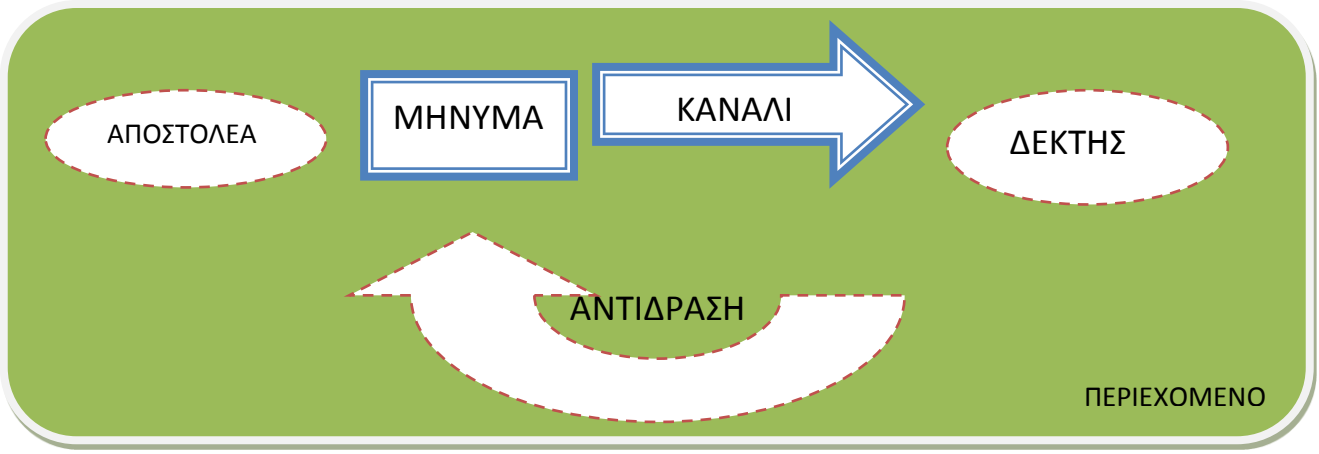
[3]Carter S.B. (2012) 'The Art of Listening', in Psychology Today.http://www.psychologytoday.com/blog/high-octane-women/201209/the-art-and-value-good-listening
[4]http://www.psychologytoday.com/blog/high-octane-women/201209/the-art-and-value-good-listening

Ο σεβασμός είναι μια συμπεριφορά που υποστηρίζει την ενεργητική ακρόαση. Οι καλοί ακροατές δεν πετάγονται με τις απαντήσεις τους ούτε δίνουν διαλέξεις για το τι έγινε λάθος. Αντί αυτού, ακούν ενεργητικά και μετά ρωτούν με σεβασμό για να αναζητήσουν λύσεις. Ο Ferrari ανέπτυξε την δική του παραλλαγή την οποία ονομάζει τον κανόνα του 80/20, που σημαίνει ότι σε μια συνομιλία προσπαθεί να μιλήσει το 20 τοις εκατό του χρόνου ενώ ο άλλος το 80 τοις εκατό. Τελικώς, η συμβουλή του είναι να αμφισβητήσουμε τις υποθέσεις. ‘’Οι καλοί ακροατές προσπαθούν να καταλάβουν και να αμφισβητήσουν την υπόθεση που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια της κάθε συνομιλίας.

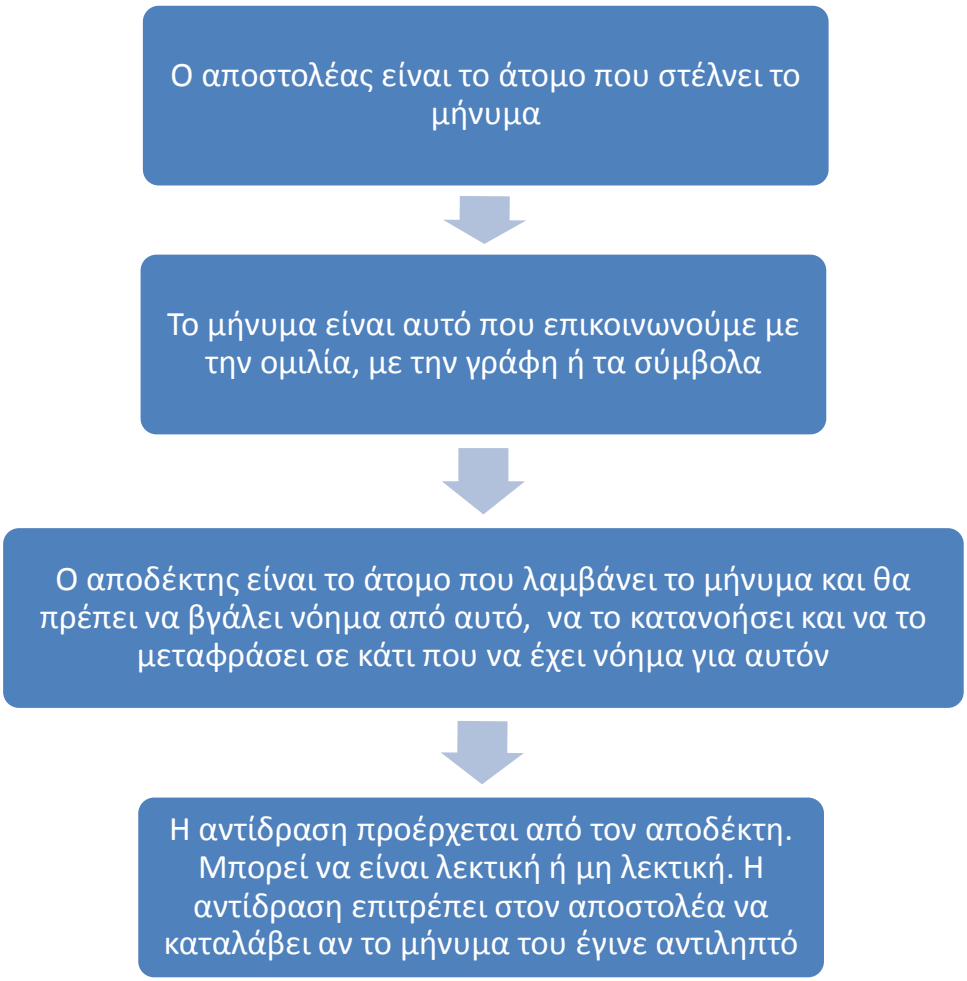
‘Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της επικοινωνίας είναι ο διάλογος.

Ο Διάλογος είναι μια στοχαστική ανταλλαγή απόψεων για τα πράγματα που έχουν μεγαλύτερη σημασία για εμάς.

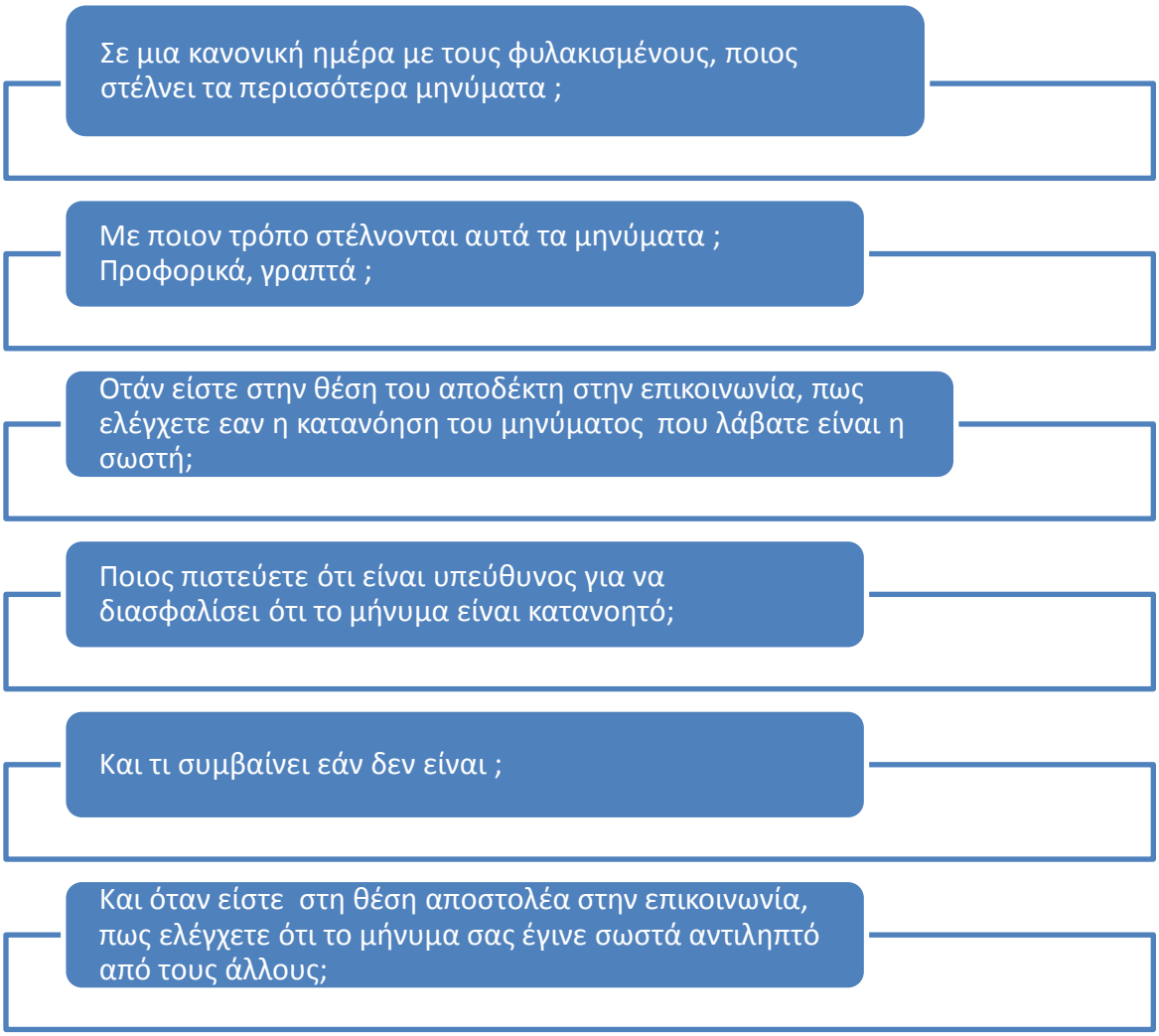
Είναι ένα πολύ σημαντικό εργαλείο επικοινωνίας που επιτρέπει στους ανθρώπους να καταλαβαίνουν τις απόψεις των άλλων, χωρίς να εναντιώνονται σε διαφορετικές προσεγγίσεις.

Η παραπάνω εικόνα μπορεί να περιγραφεί με τις παρακάτω λέξεις:

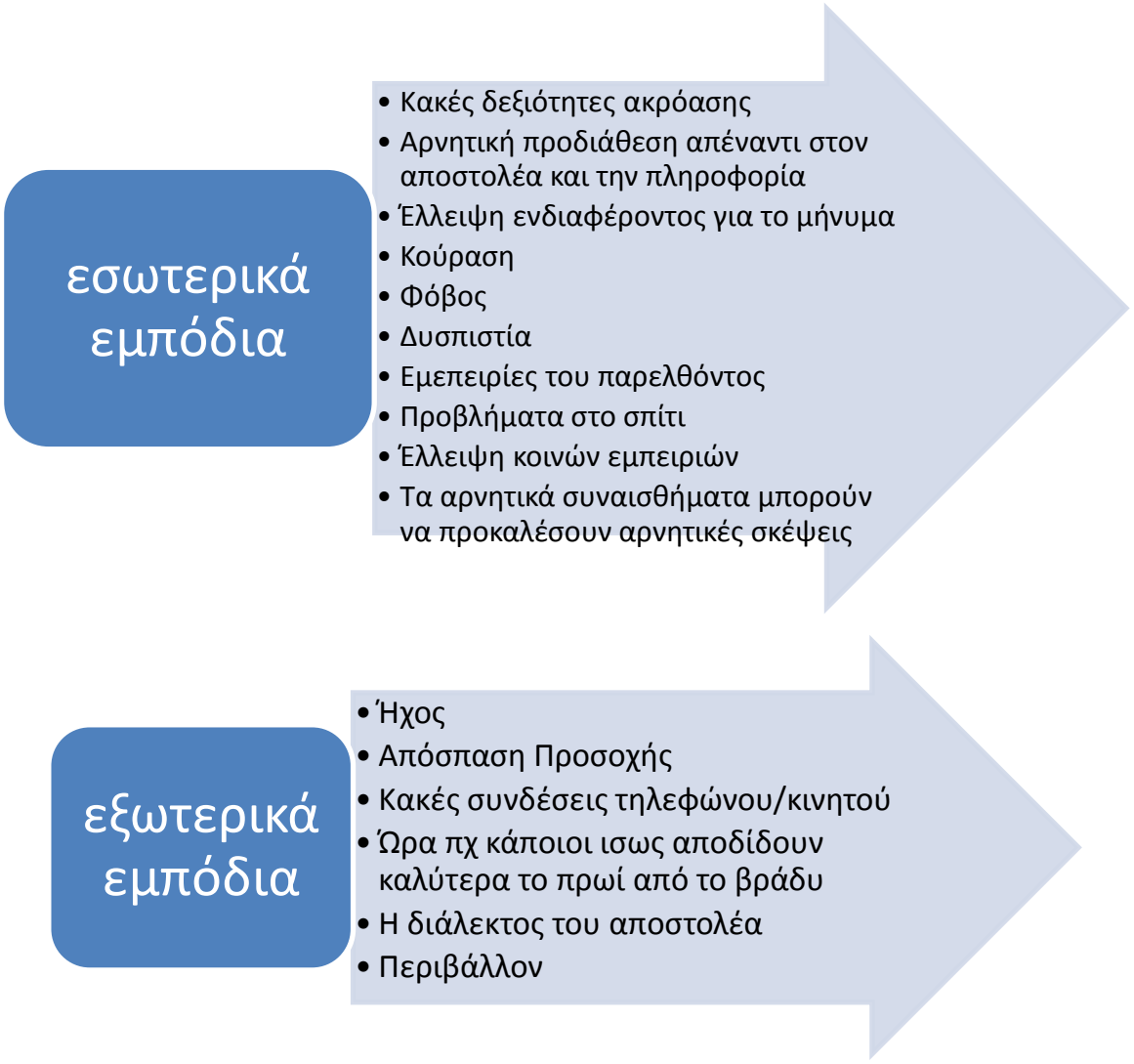
Αξίζει να σκεφτείτε και να προβληματιστείτε μέσω του διαλόγου στις ερωτήσεις που ακολουθούν προκειμένου να αξιολογήσετε τις επικοινωνιακές σας ικανότητες στον χώρο εργασίας σας:

ΜΕΡΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Εάν το μήνυμα ή η πληροφορία δεν προσληφθεί ακριβώς από τον ακροατή, τότε έχει μερική ή καθόλου επικοινωνία. Η μερική ή η καθόλου επικοινωνία μπορεί να δημιουργήσει, σύγχυση και παρεξηγήσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Αυτή μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα μεταξύ των εργαζομένων σε σωφρονιστικά ιδρύματα και τους έγκλειστους. Η μερική επικοινωνία μπορεί να οφείλεται σε εμπόδια στην επικοινωνία.

Ως εργαζόμενοι σε σωφρονιστικά ιδρύματα θα ήταν ιδανικό να είχατε διάλογο σχετικά με το επόμενο ερώτημα: Μπορείτε να προσθέσετε άλλα εσωτερικά εμπόδια που κάνουν την επικοινωνία μεταξύ των κρατούμενων και εσάς δύσκολη; Πως μπορεί κάποιος να αντιμετωπίσει αυτά τα εμπόδια ;

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οι δυσκολίες επικοινωνίας είναι **συνήθεις στο περιβάλλον της φυλακής.** Το να έχει κάποιος δυσκολία επικοινωνίας μπορεί να σημαίνει ότι **δεν μπορεί να εκφραστεί**, η **να μην καταλαβαίνει πληροφορίες** που του δίνονται ή που διαβάζει.

Φανταστείτε πως αισθάνεται κάποιος όταν:

- Δεν μπορεί να πει σε κάποιον άλλο για κάτι σημαντικό
- Δεν μπορεί να βρει τις λέξεις που χρειάζεται για να εκφράσει κάτι
- Τα λόγια του βγαίνουν μπερδεμένα
- Μπερδεύει τις προτάσεις ή κολλάει και κάποιος πετάγεται συνέχεια , προσθέτοντας λέξεις
- Μιλάει αλλά οι άνθρωποι δεν μπορούν να καταλάβουν τι λέει
- Οι άνθρωποι αγνοούν αυτό που λέει, να αισθάνεται αμήχανα και να απομακρύνεται.
- Δεν μπορεί να καταλάβει αυτά που του λένε
- Δεν μπορεί να συμμετάσχει σε μια συζήτηση
- Δεν μπορεί να διαβάσει
- Δεν μπορεί να καταγράψει τις ιδέες του.[5]

Μερικοί από τους παραβάτες που έχουν πρόβλημα επικοινωνίας μπορεί να βρίσκουν δύσκολο να εκφράσουν τον εαυτό τους μέσω της ομιλίας, της γραφής και της μη λεκτικής επικοινωνίας και παρομοίως να συναντούν δυσκολίες στο να καταλαβαίνουν τους άλλους ανθρώπους. Μπορεί να έχουν επίσης δυσκολίες στο να καταλαβαίνουν και να διατηρούν πληροφορίες. Κάποιοι παραβάτες μπορεί να έχουν πρόβλημα στο να μιλάνε και να καταλαβαίνουν. Άλλοι μπορεί να έχουν δυσκολία στο να χρησιμοποιούν την γλώσσα για να μεταφέρουν μια πληροφορία.

Έρευνες έχουν δείξει ότι παιδιά, έφηβοι και ενήλικοι που επιδεικνύουν προκλητικές ή αντικοινωνικές συμπεριφορές είναι πιο πιθανό να έχουν δυσκολίες γλώσσας και επικοινωνίας

[5]http://www.communicationsforum.org.uk

Δεν γνωρίζουμε εάν το ένα προκαλεί το άλλο αλλά είναι ξεκάθαρο ότι πολλοί παραβάτες έχουν δυσκολίες γλώσσας και επικοινωνίας.[6]

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ

Οι φυλακισμένοι μπορεί να έχουν δυσκολίες επικοινωνίας όπως τις ακόλουθες:

- Δυσκολίες στην γλώσσα και την ομιλια: Προβλήματα αποστολής ή πρόσληψης του μηνύματος
- Μαθησιακές δυσκολίες και αναπηρίες: όπως δυσλεξία, δυσπραξία, διαταραχή προσοχής, αυτισμός, ΣύνδρομοAsperger κλπ
- Αναλφαβητισμός: περιορισμένες ή καθόλου δεξιότητες στην ανάγνωση και την γραφή.
- Προβλήματα επικοινωνίας στην εθνική γλώσσα του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης
- Προβλήματα αισθήσεων: κόφωση, τύφλωση ολική ή μερική.

Στο σχεδιασμό της επικοινωνίας με τους τροφίμους, αυτά θα πρέπει να ληφθούν υπόψη.

[6]Crossing the Communication Divide: A toolkit for prison and probation staff working with offenders who experience communication difficulties. National Offender Management Service UK.

Η συνεργασία με τους ειδικούς σε αυτούς τους τομείς είναι απαραίτητη, ούτως ώστε κάποιος να λαμβάνει ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τον κρατούμενο και την δυσκολία του. Τέτοιοι ειδικοί είναι : ψυχολόγοι, ψυχοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, εκπαιδευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, κλπ Μόνο οι ειδικοί μπορούν να δώσουν σε κάποιον συμβουλές για το πώς να χειριστούν τέτοιες καταστάσεις. Για κάποιες συμβουλές που σχετίζονται με τις δυσκολίες επικοινωνίας και πώς να τις αντιμετωπίσετε δείτε **το Παράρτημα 1.**

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Ο **David Joseph Bohm** (20 Δεκεμβρίου 1917 – 27 Οκτωβρίου) ήταν ένας Αμερικάνος φυσικός της κβαντικής που συνείσφερε στην θεωρητική φυσική, στην φιλοσοφία του νου και στην νευροψυχολογία. Είναι γνωστός για την σημαντική του συνεισφορά στην θεωρητική φυσική (που σχετίζεται με την ατομική βόμβα), ανακαλύπτοντας το φαινόμενο του ηλεκτρόνιου που είναι γνωστή ως η διάχυση του Bohm, αλλά επίσης και στην ‘’εγκεφαλική επιστήμη’’, καθιερώνοντας το «ολονομικό» μοντέλο του εγκεφάλου, που θεωρείται ως ένα χρήσιμο σύστημα και στις επιστήμες της επικοινωνίας, με την θεωρία του διαλόγου. Ο Bohm θεωρείται ευρέως ως ένας από τους πιο σημαντικούς θεωρητικούς φυσικούς του 20^{ου} αιώνα.

Για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων στην μετέπειτα ζωή του, ο Bohm πρότεινε μια λύση που έγινε γνωστή ως ο ‘’Διάλογος του Bohm’’, στον οποίο **το ισότιμο καθεστώς και ο ‘’ελεύθερος χώρος’’ αποτελούν τις πιο σημαντικές προϋποθέσεις επικοινωνίας και σεβασμού σε διαφορετικές προσωπικές πεποιθήσεις.**

Θεωρούσε ότι εάν αυτές οι ομάδες διαλόγου λειτουργούσαν σε μια επαρκώς ευρύτερη κλίμακα, θα μπορούσαν να βοηθήσουν να ξεπεραστεί η απομόνωση και ο κατακερματισμός, τα οποία ο Bohm πίστευε ότι ήταν εγγενή στην κοινωνία

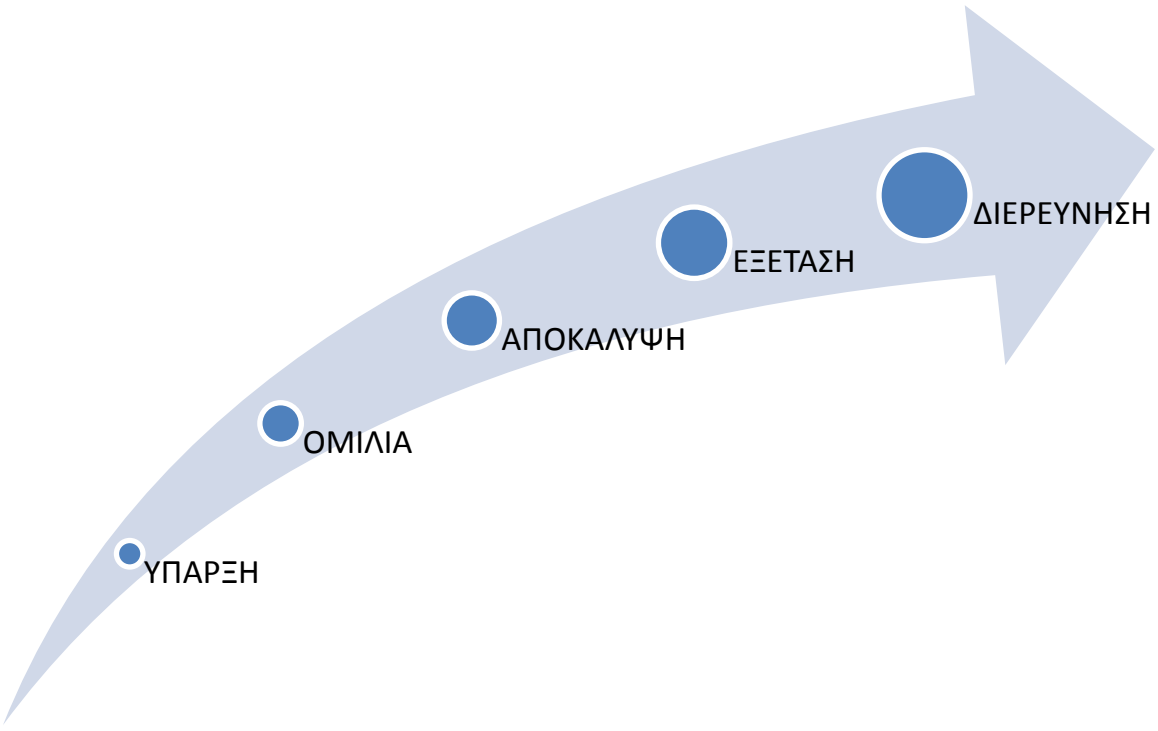
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΓΟΝΙΜΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

Οι διαλογικές δεξιότητες δεν είναι κάτι με το οποίο έχεις γεννηθεί.

Δεν τις μαθαίνουμε καν σωστά στο σχολείο αφού οι δάσκαλοι τις περισσότερες φορές οι δάσκαλοι είναι κυριευμένοι από τις απαιτήσεις της ύλης και των εξετάσεων. Πρέπει να ανακαλύψουμε την σχέση μας με αυτές τις δεξιότητες και να αναπτύξουμε τις πτυχές που δεν έχουμε ή δεν είναι ανεπτυγμένες. Με εξάσκηση θα αποκτήσουμε αυτές τις δεξιότητες και θα της πάμε σε ένα πιο προχωρημένο επίπεδο και τότε θα είμαστε έτοιμοι να εμπλακούμε επιτυχώς σε βαθιές διαπροσωπικές συζητήσεις με τους φυλακισμένους. Οι διαλογικές δεξιότητες περιλαμβάνουν πολλές περιπτώσεις που εμπλέκονται άνθρωποι και μπορούν να εφαρμοστούν σε διαφορετικές μεταξύ τους περιπτώσεις με μια αλλαγή στην έμφαση όπου είναι απαραίτητο.

Οι παρακάτω ιδέες σχετίζονται κυρίως με τους τομείς των επιχειρήσεων και του μάρκετινγκ. Παρ' όλα αυτά το γνωστικό πλαίσιο που προσφέρει, μπορεί να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις πού δεν έχουν καμία σχέση με τις επιχειρήσεις και το εμπόριο.

Πέντε από τις δεξιότητες που προωθούνται σε αυτόν τον τομέα περιγράφονται ως εξής:

Αυτές οι δεξιότητες μπορεί να μην είναι εύκολο να τις αναπτύξει κανείς, αλλά θα πρέπει να προσπαθήσει για το καλό των κρατούμενων και του επαγγέλματος: Ο καλύτερος τρόπος είναι ο εξής:

Μπορεί **να χρειαστεί κάποιος χρόνος μέχρι οι δεξιότητες αυτές να ενσωματωθούν στον τρόπο εργασίας μας.**

ΥΠΑΡΞΗ

Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να βιώνετε και να κατανοείτε καταστάσεις χωρίς να επιβάλλετε την άποψη σας, ακόμα και αν εμπλέκεστε άμεσα. Το να είστε ανοικτοί άνευ όρων με τον άλλο είναι επίσης μια σημαντική συνεισφορά. Δείξτε ενδιαφέρον και περιέργεια για αυτά που σας λένε οι άλλοι και προσπαθήστε να κάνετε τους άλλους να κάνουν ερωτήσεις ή σχόλια. Να θυμάστε ότι όλοι είμαστε ευάλωτοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Όταν εσείς ή κάποιος άλλος παίρνει θέση για ένα θέμα, είναι σημαντικό να θεωρείτε την στάση σας ευμετάβλητη εάν αλλάξουν οι περιστάσεις ή αποδειχθεί λάθος. Όσο κι αν προσπαθούμε ποτέ δεν μπορούμε να πούμε ότι ‘’τα ξέρουμε όλα’’. Κατά την διάρκεια και μετά από κάθε συνεδρίας θα πρέπει να ρωτάτε τον εαυτό σας τι είναι αυτό που μάθατε ;

ΟΜΙΛΙΑ

Η ομιλία μπορεί να κάνει μια σειρά από πράγματα και να παράγει αποτελέσματα. Εδώ ασχολούμαστε περισσότερο για τα θετικά αποτελέσματα της ομιλίας. Μπορεί να αποσαφηνίσει μερικά σημεία, να λύσει παρεξηγήσεις, να προωθήσει την αποδοχή και την συμπάθεια με τους άλλους, να αυξήσει την γνώση, να ενισχύσει την μάθηση, να φέρει τους ανθρώπους πιο κοντά, να προκαλέσει προβληματισμό και ενδοσκόπηση, να ανακουφίσει την ένταση και τα κακά συναισθήματα., να μειώσει την συστολή , τον φόβο της προσωπικής έκφρασης κλπ. Τόσο ο διαμεσολαβητής όσο και οι φυλακισμένοι έχουν πρόσβαση στους άλλους μερικώς από τον τρόπο της ομιλίας τους και το τι λένε.

Οι συνεδρίες ακόμη και αν είναι άτυπες , υπάρχει ανάγκη για τον διαμεσολαβητή να διατηρεί μια ήρεμη, ομαλή ανταλλαγή μεταξύ των μελών της ομάδας. Όταν κάποιος μιλάει, κάποιος άλλος ακούει και η ακοή μπορεί να θεωρηθεί ως δεξιότητα. Ένας τρόπος να βοηθήσεις τους ακροατές να καταλάβουν τι λέει ο ομιλητής είναι μέσω της φυσικής εικόνας(φωτογραφία, βίντεο κλπ) και περιγραφική (με λέξεις).

Είναι επίσης πολύ σημαντικό για όλους να μάθουν να διαχωρίσουν κάτι που γίνεται αποδεκτό ως γεγονός(επειδή το έχουμε δει, αισθανθεί ή ερευνήσει) με την διαίσθηση. Και τα δύο είναι σημαντικά αλλά η σύγχυση μπορεί να είναι επιβλαβής.

Προς το τέλος της συνεδρίας υπάρχουν συναισθήματα, απόψεις, αμφιβολίες και επιθυμίες που φαίνεται να αποξενώνουν την ομάδα ή το μεγαλύτερο μέρος της.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Η απόκρυψη, συγκάλυψη και η λογοκρισία εμποδίζουν το επιθυμητό θετικό αποτέλεσμα του Διαλόγου. Ενθαρρύνετε τους έγκλειστους της ομάδας να χρησιμοποιούν ‘την δικιά τους φωνή’ όταν μιλάνε για πράγματα που τους ενοχλούν, ανησυχούν, ευχαριστούν και τρομάζουν. Ο διάλογος σημαίνει να χρησιμοποιεί κάποιος το δικό του μυαλό και φωνή και όχι απλά να επαναλαμβάνει τους άλλους. Όταν μιλάμε για προσωπικές εμπειρίες, αναφέροντας στην ιστορία όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες , κάνουμε τα πράγματα πιο ξεκάθαρα για τους ακροατές. Είναι γνωστό για τους περισσότερους από εμάς ότι νοιώθουμε ανακούφιση όταν ανοιγόμαστε για τις σκέψεις και τα συναισθήματα μας. Οι άλλοι θα μας μάθουν καλύτερα. Θα μας επιτρέψουν περισσότερο ‘’χώρο’’, ιδιαίτερα όταν δεν είμαστε στην επιθυμητή διάθεση.

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

Σε αυτό το πλαίσιο, η δοκιμή σημαίνει το πως αντικατοπτρίζονται οι πεποιθήσεις κάποιου, η αυτό-εκτίμηση, οι ρόλοι (σε διάφορα πλαίσια), η προσωπική ιστορία συμπεριλαμβανομένων των δράσεων του παρελθόντος, ο τρόπος σκέψεως και το πώς συμπεριφέρεται σε διαφορετικές περιστάσεις. Είναι σημαντικό για κάποιον να καταλάβει από πού προέρχεται. Αυτό θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα την τωρινή μας κατάσταση. Αυτή η άσκηση μπορεί να μας βοηθήσει να αποφασίσουμε τι είδους μέλλον ελπίζουμε να έχουμε.

Σε αυτό το σημείο ο διαμεσολαβητής μπορεί να αξιολογήσει το πόσο μακριά μια ομάδα έχει προχωρήσει στη έκφραση, ακρόαση, κατανόηση ούτως ώστε να εισάγει την ιδέα της επαναξιολόγησης των υποθέσεων που μπορεί οι κρατούμενοι να διατηρούν για πολύ καιρό. Δείχνουν κάποιο σημάδι ότι αντικρούουν τις απόψεις , υποθέσεις, ιδέες με αυτές των άλλων ;

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

Σε αυτό το πλαίσιο τα σχόλια δεν πρέπει να αξιολογούνται με βάση την διανοητική τους αξία. Η άποψη ενός ανθρώπου θα πρέπει να έχει την ίδια αξία με οποιουδήποτε άλλου. Παρ' όλα αυτά κατά την διάρκεια της συνεδρίας του Διαλόγου είναι καλό να προσπαθήσετε να φέρετε στο προσκήνιο πως προέκυψαν τα γεγονότα, τους λόγους για να πει ή κάνει κάποιος κάτι, τι απόψεις υιοθετεί, η πηγή της πληροφόρησης/γνώσης που οδηγεί ''σε αυτά'' τα συμπεράσματα και τι θα μπορούσε να συμβεί ως συνέπεια κάποιας δράσης ή σχεδίου. Θα μπορούσε ενδεχομένως να υπάρχει μια διαφορετική αντίληψη, κατανόηση, ερμηνεία των πράξεων, δηλώσεων και συμπεριφορών κάποιων ;

Το πλαίσιο της φυλακής

Στις φυλακές ασχολούμαστε με άτομα που είναι εκτεθειμένα στην απομόνωση και στο κατακερματισμό, άτομα υπό κράτηση, έτοιμα να εκτεθούν στον ''έξω κόσμο''. Αυτή η απότομη έκθεση, ένα δεν προετοιμαστεί και πραγματοποιηθεί βάση κάποιου σχεδίου, μπορεί να οδηγήσει μόνο σε περισσότερη απομόνωση και κατακερματισμό εξ αιτίας της απόρριψης της κοινωνίας και της έλλειψης αποδοχής. Ο στόχος **της εργασίας μας** είναι να σπάσουμε τον φαύλο κύκλο **που οδηγεί** μόνο σε υποτροπή, με την προετοιμασία της απελευθέρωσης, της εκπαίδευσης και της καθοδήγησης των φυλακισμένων σε ''διαλογική διάθεση''.

ΜΕΡΟΣ 3

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

CLAP
Convicts Liberty Aid Project

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Ο Διάλογος ξεκινά στον Σωκράτη. Στην πράξη, ένας κοινός όρος που χρησιμοποιείται συχνά είναι ο Σωκρατικός Διάλογος που οδήγησε σε ένα σύστημα διαλόγου γνωστό ως την Σωκρατική Μέθοδο. Ο Σωκράτης χρησιμοποίησε την μέθοδο του διαλόγου ως **διδακτικό εργαλείο**, όπως επίσης σ**αν ένα τρόπο να φτάσει στην Αλήθεια**(που γίνεται κατανοητός μέσω της παραβολής του σπηλαίου).

Ο διάλογος μέσω της Σωκρατικής Μεθόδου ήταν ένας τρόπος αποσαφήνισης με στόχο να εξαχθεί ένα συμπέρασμα. Μέσω μιας διαδικασίας ερωτήσεων και απαντήσεων μπορεί κανείς να εντοπίσει ανεπάρκειες σε ένα επιχείρημα, το οποίο είναι επίσης ένας παραδοσιακός τρόπος να καταλήξουμε σε ένα συμπέρασμα και τελικά σε δράση. Οι ανεπάρκειες θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν για παράδειγμα να περιλαμβάνουν αντιφάσεις(δεν μπορείς να πεις Χ και όχι Χ ταυτόχρονα) ή ανακολουθίες.

Περίληψη

Σε αυτή την ενότητα διερευνώνται διάφορες προσεγγίσεις ως προς τον Διάλογο. Συζητείται ο στόχος της Σωκρατικής Διαλογικής ως αναζήτηση της Αλήθειας, και παρουσιάζονται μεθοδολογίες που προκύπτουν από αυτό το ιδανικό. Αυτές περιλαμβάνουν τις μεθόδους του Leonard Nelson και του Mathew Lipman. Κατόπιν μιας παρουσίασης του πως αυτές οι μέθοδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν από εργαζόμενους σε σωφρονιστικά ιδρύματα μεταξύ τους ή με τους κρατούμενους της φυλακής, οι προσεγγίσεις του David Bohm και Martin Buber συζητιούνται επίσης. Με αυτόν τον τρόπο ο εργαζόμενος σε σωφρονιστικό ίδρυμα έχει στην διάθεση του μια σειρά από μεθοδολογίες που επικεντρώνονται στην έννοια του Διαλόγου, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για την εξερεύνηση/ προβληματισμό θεμάτων που ενδιαφέρουν τους κρατούμενους.

Ενδιαφέρουσα είναι η αρχική θέση του Σωκράτη ότι κάποιος ‘’δεν ξέρει’’, και είναι ζωτική σημασίας για οποιαδήποτε συζήτηση, επιχειρηματολογία ή θέση. Αναγνωρίζει το γεγονός ότι υπάρχουν πράγματα που απλά δεν ξέρουμε – αλλά μπορούμε να τα μάθουμε. Ο Σωκρατικός Διάλογος αναγνωρίζει επίσης ότι οι εμπειρίες μας, παλιές και νέες, έχουν αξίες, και είναι μια συζήτηση βασισμένη σε αυτή την παραδοχή που μπορεί να οδηγήσει σε μια κατανόηση, αν όχι σε συμφωνία. **Ο Διάλογος , υπό αυτή την οπτική, είναι μια διαδικασία που προορίζεται για την ανακάλυψη σε βάθος. Χρειάζεται σχεδιασμός, χρόνος και καθοδήγηση για την καλύτερη κατανόηση και πιθανώς τη δράση.**

Τη δεκαετία του 1920, ο Leonard Nelson,[7] ένας Γερμανός φιλόσοφος επινόησε τον όρο Σωκρατική Μέθοδος, τον οποίο χρησιμοποίησε σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον**. Ο Nelson πίστευε ότι η Σωκρατική Μέθοδος οδηγεί σε προβληματισμό και μια κριτική/στοχαστική προσέγγιση που χρειάζεται περισσότερο στους ενεργούς πολίτες.** Το σημείο εκκίνησης στην μέθοδο του Nelson είναι η εμπειρία κάποιου. Αυτό συμβαίνει σκόπιμα δεδομένου ότι προστατεύει από μια συζήτηση υποθετικού χαρακτήρα, αλλά προωθεί μια συζήτηση που βασίζεται στην πράξη.

Η μέθοδος, η οποία μπορεί να εφαρμοστεί εύκολα με εργαζόμενους ή τροφίμους σωφρονιστικών ιδρυμάτων, περιλαμβάνει μια μικρή ομάδα ανθρώπων που έχουν ένα κοινό ενδιαφέρον. Για τον Nelson το θέμα πρέπει να είναι φιλοσοφικό, κάτι που μπορεί να απαντηθεί με την χρήση της λογικής και όχι για παράδειγμα μέσω μιας επιστημονικής μεθόδου. Ένα παράδειγμα σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσε να είναι η κλασσική ερώτηση ‘’Τι είναι η Δικαιοσύνη;’’ ή ‘’Είναι σωστό να λέμε ψέματα;’’. Η κύρια διαφορά εδώ είναι ότι **ο διαμεσολαβητής**, αυτός που καθοδηγεί τον διάλογο, διασφαλίζει ότι αυτό δεν συμβαίνει με υποθετικό τρόπο, αλλά επικεντρώνεται στην εμπειρία που έχουν με την δικαιοσύνη αυτοί που λαμβάνουν μέρος στον διάλογο. Ο ρόλος του διαμεσολαβητή, που δεν συμμετέχει στον διάλογο, αλλά διευκολύνει την συζήτηση, βοηθώντας τους συμμετέχοντες να σκάψουν πιο βαθιά στις σκέψεις τους, και να εκφράσουν καλύτερα τις θέσεις τους για το επιλεγόμενο θέμα, είναι σημαντικός. Χρησιμοποιώντας αυτή την μεθοδολογία, φτάνει κανείς σε θέση να κάνει κρίσεις, λαμβάνοντας αποφάσεις.

Η ιδέα της προσέγγισης της Αλήθειας έχει από καιρού εγκαταλειφθεί από τους περισσότερους, αλλά η ιδέα της επίτευξης μια σχετικής ‘αλήθειας’ είναι εφικτή, και θα πρέπει να αποτελεί ένας από τους πιο σημαντικούς στόχους για τους εργαζόμενους και τους φυλακισμένους. Προβληματισμός σχετικά με την τωρινή κατάσταση, κρίση πάνω σε αυτήν την θέση, και ενέργεια. Ένα απλό παράδειγμα για τον κρατούμενο θα μπορούσε να είναι μια εξερεύνηση στην έννοια της οικογένειας – τι είναι η οικογένεια για μένα(προβληματισμός), πως είναι η σχέση μου με την οικογένεια(κρίση) και τι σκέφτομαι να κάνω γι αυτό(ενέργεια). Είναι μια διαδικασία κατά την οποία οι ιδέες κάποιου τίθενται στον έλεγχο της ομάδας, και η ομάδα βοηθάει κάθε άτομο να διατυπώσει και να αναθεωρήσει τις ιδέες του για το επιλεγόμενο θέμα.

[7] For those interested in this approach the original text *Socratic Method* by Nelson can be found on http://www.friesian.com/method.htm

Μια προσέγγιση που έχει τις ρίζες της στην φιλοσοφία του John Dewey αναπτύχθηκε τα τελευταία σαράντα χρόνια στην Αμερική από τον Matthew Lipman. Αυτή η μεθοδολογία δανείζεται την ιδέα μιας **''κοινότητας των αποδείξεων'' από τον Dewy, και βρίσκει εφαρμογή στην αναζήτηση εννοιών και ιδεών, που παραδοσιακά είναι γνωστή ως φιλοσοφία.**

Η μεθοδολογία είναι απλή και έχει αποδειχθεί να λειτουργεί με την πάροδο του χρόνου. Η ομάδα δεν θα πρέπει να είναι πολύ μεγάλη ούτως ώστε η συζήτηση να είναι δυνατή. Σε μεγάλες ομάδες, κάποιοι συνηθίζουν να κυριαρχούν στην συζήτηση, ενώ άλλοι απλά κρύβονται ή ντρέπονται να συμμετάσχουν. Ο συντονιστής του διαλόγου εντοπίζει ένα ερέθισμα που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια συζήτηση. Αυτή η μεθοδολογία ενισχύει την δύναμη του συμμετέχοντα, ασχέτως αν είναι εργαζόμενος σωφρονιστικού ιδρύματος ή έγκλειστος. Ας φανταστούμε ότι μιλάμε για μια ομάδα με έναν εκπαιδευτή με 6 έγκλειστους. Το πρώτο καθήκον του εκπαιδευτή είναι να θέσει κάποιους ομαδικούς κανόνες. Θα ήταν ιδανικό να τους θέσει η ίδια η ομάδα. Αυτοί θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τους εξής:

- Ακούμε ο ένας τον άλλο
- Μιλάμε εκ περιτροπής
- Δεν φωνάζουμε
- Κάνουμε σήμα στον διαμεσολαβητή όταν θέλουμε να μιλήσουμε
- Δεν κοροϊδεύουμε τις ιδέες των άλλων
- Θεωρούμε όλες τις ιδέες ως μια πιθανότητα
- Κλπ

Όσο μικρότερη είναι μια λίστα με κανόνες τόσο το καλύτερο. Η άσκηση αυτή λαμβάνει χώρο μόνο κατά την έναρξη της διαδικασίας και εν τέλει οι κανόνες εσωτερικεύονται από την ομάδα. Παρόλα αυτά θα ήταν μια καλή ιδέα να υπάρχουν οι κανόνες εκτυπωμένοι σε ένα κομμάτι χαρτί κατά την διάρκεια της συζήτησης, έτσι ώστε από καιρό σε καιρό, αν κάποιος σπάει τον κανόνα, η προσοχή μπορεί να στραφεί σε αυτόν ή αυτήν.

Είναι πολύ σημαντικό ο διαμεσολαβητής να προσδιορίσει ένα ερέθισμα που θα αιχμαλωτίσει το ενδιαφέρον και τη φαντασία της ομάδας. Το παράδειγμα που χρησιμοποιείται σε αυτή τη περίπτωση είναι μια φωτογραφία ενός τατουάζ ενός εκ των κρατουμένων.

Η εικόνα παρουσιάζει το όνομα του κρατούμενου το οποίο έχει γίνει τατουάζ στο χέρι του. Ο διαμεσολαβητής πρέπει να έχει κατά νου ότι αυτή η εικόνα προορίζεται μόνο για να γίνει η έναρξη στη συζήτηση και δεν είναι από μόνη της το κύριο θέμα της συζήτησης.

Φυσικά, μια φωτογραφία είναι μόνο ένα απλό παράδειγμα ενός ερεθίσματος. Ο διαμεσολαβητής μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα βιβλίο, μια ιστορία / αφήγηση, μια βιογραφία, ένα σύντομο βίντεο, ένα κομμάτι τέχνης, κλπ. Στην πραγματικότητα, οτιδήποτε μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αφετηρίας για τη συζήτηση. Είναι σημαντικό ότι μετά το στάδιο της εισαγωγής του ερεθίσματος, ο διαμεσολαβητής να ζητήσει από τους (στην προκειμένη περίπτωση) τροφίμους να προσδιορίσουν τα θέματα, ιδανικά να τεθούν ως ερωτήματα, που θα ήθελαν να συζητήσουν μεταξύ τους. Τέτοιες ερωτήσεις θα μπορούσαν να είναι

1. Γιατί να ονομάζονται τα αντικείμενα/άνθρωποι; (Mark)
2. Γιατί κάποιος θα έκανε τατουάζ το όνομα του στο μπράτσο του; (James)
3. Είναι ένα όνομα μόνιμο ή μπορεί να αλλάξει; (Georgios)
4. Μπορώ να αλλάξω ακόμα και αν το όνομα μου παραμείνει το ίδιο; (Costantino)
5. Είμαι κάτι περισσότερο από ένα απλό όνομα; (Roberto)

Ιδανικά, ο μεσολαβητής ή ο συμμετέχων θα πρέπει ο **ίδιος να γράψει την ερώτηση σε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί.**

Επίσης, θα πρέπει κάποιος να γράψει το όνομα του ατόμου που έκανε την συγκεκριμένη ερώτηση ή έθιξε το θέμα προς συζήτηση.

Το τρίτο βήμα για ένα τέτοιο ερώτημα είναι η **επιλογή ενός από τα θέματα προς συζήτηση**. Αυτό μπορεί να γίνει είτε από τον διαμεσολαβητή, ή, στην ιδανική περίπτωση, ολόκληρη η ομάδα θα πρέπει να συμφωνήσει με ένα θέμα προς συζήτηση.

Έτσι, αν, για παράδειγμα, η ομάδα αποφασίζει να συζητήσει το θέμα 5 ανωτέρω, ο διαμεσολαβητής μπορεί να ζητήσει από τον Roberto να εξηγήσει γιατί επέλεξε αυτό το ερώτημα - τι εννοεί με το θέμα αυτό, και τι ακριβώς θέλει να συζητήσει. Όπως γίνεται σαφές, όλα τα παραπάνω θέματα ασχολούνται με την έννοια της ταυτότητας – θέτοντας ένα σημαντικό ερώτημα που σπάνια σαν άνθρωποι ρωτάμε: ποιος είμαι εγώ; Ένα πιο σχετικό ερώτημα είναι κατά πόσον είμαι «μόνιμος/η» ή αν μπορώ να αλλάξω. Για κάποιον που έχει διαπράξει ένα έγκλημα, είναι σημαντικό να υπάρχει προσωπική αντίληψη των πραγμάτων, και ότι μπορεί να υπάρξει ενδυνάμωση έτσι ώστε να μπορούν να υπάρξουν αλλαγές.

Η κύρια διαφορά από τις άλλες προσεγγίσεις είναι ότι οι κρατούμενοι φτάνουν σε συμπεράσματα μέσω του διαλόγου, αντί να τους κατευθύνει ο εκπαιδευτικός ή ο ψυχολόγος .

Εντός της θεωρίας πίσω από αυτή την μεθοδολογία, η διαδικασία ονομάζεται **Εξεταστική Κοινότητα**, μια κοινότητα η οποία μέσα από μια διαδικασία διαλόγου, διερευνά και ζητά πληροφορίες και ιδέες. Ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να σκεφτούν **και να αντανακλούν** και να δράσουν. Εν τέλει, οποιοσδήποτε από τους συμμετέχοντες μπορεί να γίνει ο διαμεσολαβητής, προσφέροντας έτσι όχι μόνο στην επιλογή του θέματος για συζήτηση, αλλά και στη διαδικασία του διαλόγου / συζητήσεων. Η βασική θεωρητική πτυχή αυτής της διαδικασίας είναι ότι η σκέψη συμβαίνει σε μια ομάδα, σε μια κοινότητα, και όχι στην απομόνωση. Παρέχει τις δεξιότητες της ακρόασης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδέες των άλλων, και του να μπορεί να φτάσει κάποιος σε ένα συμπέρασμα, να πάρει μια απόφαση, να λάβει θέση.

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ DAVID BOHM ΚΑΙ MARTIN BUBER[8]

Ο διάλογος είναι ένας τρόπος παρατήρησης, συλλογικά, πώς κρυμμένες αξίες και τις προθέσεις μπορούν να ελέγξουν τη συμπεριφορά μας, και πόσο οι απαρατήρητες πολιτισμικές διαφορές μπορεί να συγκρούονται χωρίς να συνειδητοποιούμε τι συμβαίνει. Συνεπώς, μπορεί να θεωρηθεί ως μια αρένα στην οποία η συλλογική μάθηση λαμβάνει χώρα και των οποίων η αίσθηση της αυξημένης αρμονίας, συντροφικότητας και δημιουργικότητας μπορούν να προκύψουν. . .'

[8] See in particular the work done by Peter Garrett in this area: http://www.prisondialogue.org/

Bohm, Factor and Garrett: 'Dialogue: A Proposal'

Η ελληνική λέξη «διάλογος». Λόγος σημαίνει «η λέξη», και στην περίπτωσή μας θα σκεφτούμε την «έννοια της λέξης. Δια σημαίνει «μέσα» (Bohm, 1990, σ.. 1). Ο Bohm επισημαίνει ότι ο διάλογος προτείνει ένα 'σημασιολογικό ρεύμα' το οποίο ρέει μεταξύ και διαμέσου μας. Αυτό καθιστά δυνατή τη δημιουργία μιας ροής νοήματος σε ολόκληρη την ομάδα έτσι ώστε να γίνει δυνατή η περαιτέρω κατανόηση. Αυτό με τη σειρά του θα δημιουργήσει μια "κοινή έννοια" της ομάδας, που χρησιμεύει ως 'κόλλα' ή 'τσιμέντο' που θα κρατήσει την ομάδα (και την κοινωνία) μαζί..[9]

Σύμφωνα με τον Bohm, αν συγκρίνουμε τη λέξη 'διάλογος' με τη λέξη 'συζήτηση', έχουν την ίδια ρίζα με τις αγγλικές λέξεις 'percussion' and 'concussion που πραγματικά αναφέρονται στο 'σπάσιμο'. Τονίζει την ιδέα της ανάλυσης, όπου μπορεί να υπάρχουν πολλές απόψεις. Η συζήτηση μπορεί να παρομοιαστεί με ένα παιχνίδι πινγκ-πονγκ, όπου οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν τις ιδέες εμπρός και πίσω και το αντικείμενο του παιχνιδιού είναι να κερδίσει κάποιος ή να πάρει βαθμούς για τον εαυτό του. Αυτό το φαινόμενο συμβαίνει πολύ συχνά όταν κάνουμε συζητήσεις.

Σε ένα διάλογο ο στόχος της συζήτησης είναι διαφορετικός, κανείς δεν προσπαθεί να κερδίσει. Ο καθένας κερδίζει αν κάποιος κερδίσει. Υπάρχει ένα διαφορετικό πνευματικό επίπεδο. Σε ένα διάλογο, δεν υπάρχει καμία προσπάθεια να κερδηθούν πόντοι, ή να επικρατήσει μια ιδιαίτερη άποψη.

Συνεπώς, πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον διάλογο; Σε γενικές γραμμές, οι άνθρωποι έχουν δυσκολία στην επικοινωνία, ακόμη και σε μικρές ομάδες. Αλλά σε μια ομάδα τριάντα ή σαράντα ατόμων, ή μεταξύ ατόμων που δεν βρίσκονται σε καθημερινή επικοινωνία μεταξύ τους, πολλοί από αυτούς μπορεί να θεωρούν ότι θα είναι πολύ δύσκολο να επικοινωνήσουν εκτός αν υπάρχει ένας προκαθορισμένος σκοπός, ή αν κάποιος καθοδηγεί τη συζήτηση. Μέσω της συζήτησης οι άνθρωποι έχουν την ευκαιρία να εκφραστούν χωρίς να διακόπτουν τους άλλους εταίρους κατά τη συνομιλία, αλλά αυτό δεν τους δίνει τους την ευκαιρία να μεταδώσουν τις σκέψεις τους. Ο διάλογος συμβάλλει στο να γίνουν πιο αποτελεσματικές οι συζητήσεις, μειώνοντας το χρόνο, κυρίως με το να λέγεται μόνο χρειάζεται να ειπωθεί.

[9] http://www.soapboxorations.com/ddigest/bohm.htm

“ Ας υποθέσουμε ότι ήμαστε σε θέση να μοιραστούμε τις έννοιες ελεύθερα, χωρίς την ψυχαναγκαστική επιθυμία να επιβάλουμε την άποψή μας ή να πρέπει να συμφωνούμε με εκείνες των άλλων, χωρίς παραμόρφωση και αυτο-εξαπάτηση. Αυτό θα αποτελούσε μια πραγματική επανάσταση στον πολιτισμό.”

DavidBohm

ΠΩΣ ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΘΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΝΤΗΡΗΘΕΙ Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Ο Steve Wirth θεωρεί ότι υπάρχουν τρεις σημαντικές φάσεις για το άτομο ή μια ομάδα που ασκούν στοχαστικό διάλογο.

Πρώτον, πρέπει να κατανοήσουμε τα πνευματικά μας φίλτρα καθώς και τα φίλτρα αντίληψης μας

Δεύτερον, να μάθουμε τις δεξιότητες που απαιτούνται για την υποστήριξη της λήψης αποφάσεων από τις καλύτερες αξίες επιτρέποντάς μας έτσι ατομικάνα επηρεάζουμε τις κοινωνίες μας και αυτό που γινόμαστε και

εν τέλει, συνεχώς να συσχετιζόμαστε με το συλλογικό νού ή το πνεύμα της ομάδας.

Η **τεχνική του διαλόγου** συμβουλεύει τους συμμετέχοντες να συνειδητοποιούν ότι δεν βιώνουν τις απόψεις τους ως αλήθειες. Με τη χρήση του διαλόγου, κάθε πρόσωπο προσπαθεί να ακούσει ανοιχτά και με σεβασμό την ποικιλία των σκέψεων και απόψεων που φτάνουν σε ένα δωμάτιο, χωρίς οποιαδήποτε κατηγορηματική ακύρωση αλλά με το να τις κρατά όλες μαζί. Η ένταση μεταξύ αντιτιθέμενων απόψεων μπορεί να είναι δύσκολη, αλλά συναρπαστική, αν η διατηρηθεί μια διερευνητική στάση και μια αδιάλειπτη σχέση.

Οι διαπιστώσεις του David Bohm μας εξηγούν και μας βοηθούν να κατανοήσουμε, εν μέρει, γιατί είναι τόσο δύσκολο για μας. Οι χημικές ουσίες που εκπέμπονται στον εγκέφαλο παράγουν 'άγριους' μηχανισμούς άμυνας όταν οι σκέψεις μας αντιλαμβάνονται την πρόκληση. Οι τρόποι σκέψης μας μπορεί να γίνουν εθιστικοί.

Σύμφωνα με τον Bohm, ο **διάλογος απαιτεί πολλή προσπάθεια και πρακτική και μια συνεπή εστίαση στην πρόθεση της διαδικασίας**.

Κάθε άτομο ζει τον διάλογο με διαφορετικό τρόπο.

Ο Don Factor λέει: 'Σε κάθε διαλογική ομάδα, θα υπάρξουν ορισμένες φωνές που κυριαρχούν, οι άνθρωποι που θεωρούν ότι είναι πολύ εύκολο, και μιλούν πολύ. Υπάρχουν εκείνοι που μιλούν πολύ και εκείνοι που θεωρούν ότι είναι πολύ δύσκολο να ενσωματωθούν στην συζήτηση. Με την πάροδο του χρόνου, αν μια ομάδα συνεχίζει, τα πιο ήσυχα μέλη της ομάδας θα βρουν έναν τρόπο, ή η όλη δυναμική της ομάδας θα αλλάξει αρκετά έτσι ώστε εκείνοι που μιλούν περισσότερο, σταδιακά θα μιλάνε λιγότερο. Δεν μπορούμε να προβλέψουμε αυτά τα πράγματα.'[10]

Οι περισσότερες δουλειές του Martin Buber'swork σχετικά με το διάλογο εμφανίστηκαν μεταξύ 1923 και 1938. Ο Martin Buber έχει παρουσιάσει το διάλογο με διαφορετικό τρόπο, καθώς για αυτόν γίνεται κάτι πολύ περισσότερο από την ανταλλαγή μηνυμάτων και συζητήσεων κατά ανθρώπινη αλληλεπίδραση.

Περιγράφει τον γνήσιο διάλογο σαν "…δεν έχει σημασία αν είναι προφορικό ή σιωπηλό ... όπου καθένας από τους συμμετέχοντες έχει πραγματικά στο μυαλό του τον άλλο ή τους άλλους που βρίσκονται απέναντι του και τους απευθύνεται με την πρόθεση της δημιουργίας μιας γόνιμης αμοιβαίας σχέσης ανάμεσα στον εαυτό του και τους ιδίους" (Arnett, p.6, 1986).

Δεν δέχομαι οποιουσδήποτε απόλυτους τύπους για τη ζωή. Κανένας προκαθορισμένος κώδικας δεν μπορεί να δει μπροστά σε κάθε τι που μπορεί να συμβεί στη ζωή ενός ανθρώπου. Καθώς ζούμε, μεγαλώνουμε, και οι πεποιθήσεις μας αλλάζουν. Θα πρέπει να αλλάξουν. Νομίζω λοιπόν ότι πρέπει να ζούμε με αυτή τη συνεχή ανακάλυψη. Θα πρέπει να είμαστε ανοικτοί σε αυτή την περιπέτεια με μια αυξημένη ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ζωή. Θα πρέπει να οριοθετήσουμε ολόκληρη την ύπαρξή μας από την προθυμία μας να εξερευνήσουμε και να ζήσουμε.

Martin Buber (in Hodes 1972)

[10]http://www.infed.org/archives/e-texts/bohm_dialogue.htm

Ο Buber πίστευε ότι η αυτο-τελειότητα μπορεί να επιτευχθεί μόνο σε σχέση με τους άλλους. Επιπλέον, η αυτογνωσία είναι δυνατή μόνο «αν η σχέση μεταξύ του ανθρώπου και της δημιουργίας κατανοείται ως μια διαλεκτική σχέση» (Buber quoted by Avnon op cit). Σύμφωνα με τον ίδιο, ένα κρίσιμο στοιχείο του διαλόγου είναι «η στροφή προς την άλλο» (Buber 1947: 22).

Η σιωπή είναι ένα σημαντικό στοιχείο στο πλαίσιο του διαλόγου του Buber. Στο διάλογο, είναι πιθανό να περιλαμβάνονται και τα δύο, η σιωπή και η ομιλία. Όταν ένα άτομο είναι σε θέση να απελευθερωθεί στη σιωπή, «ανεπιφύλακτα ρεύματα επικοινωνίας από αυτόν, και η σιωπή, μεταφέρονται στον συνομιλητή του» (Buber 1947: 4).

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ BOHM

Σε ένα διάλογο Bohm, 20 έως 40 συμμετέχοντες κάθονται σε κύκλο για λίγες ώρες κατά τη διάρκεια τακτικών συναντήσεων, ή για λίγες μέρες σε ένα περιβάλλον εργαστηρίου. **Αυτό γίνεται χωρίς προκαθορισμένο στόχο, δεν υπάρχει ατζέντα, εκτός από τη διερεύνηση μέσα από το κίνημα της σκέψης, και την εξερεύνηση της διαδικασίας της "σκέψης μαζί" συλλογικά.**

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να επιτρέψει στους συμμετέχοντες στην ομάδα να εξετάσουν τους προϊδεασμούς και τις προκαταλήψεις τους, καθώς και να διερευνήσουν τη γενικότερη κίνηση της σκέψης. Η πρόθεση του Bohm όσον αφορά την πρόταση του ελάχιστου αριθμού των συμμετεχόντων ήταν να αναπαράγει την κοινωνική/πολιτισμική δυναμική (και όχι τη δυναμική της οικογένειας). Αυτή η μορφή διαλόγου αποσκοπεί να επιτρέψει τη συνειδητοποίηση του γιατί η επικοινωνία στο λεκτικό πεδίο είναι πολύ πιο δύσκολη και γεμάτη συγκρούσεις από ότι σε όλους τους άλλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και προσπάθειας.

Οι συμμετέχοντες στην Bohmian μορφή διαλόγου **"αναστέλλουν" τις πεποιθήσεις, τις απόψεις, τις παρορμήσεις και τις αποφάσεις τους, καθώς μιλούν μαζί, για να δουν την κίνηση των διαδικασιών σκέψης της ομάδας και τι επιπτώσεις μπορεί να έχει**.

Σύμφωνα με το *Διάλογος μια Πρόταση* (Bohm, Factor, Garret)[11] ο διάλογος αυτού του είδους δεν πρέπει να συγχέεται με τη συνομιλία ή τη συζήτηση, και τα δύο, λέει ο Bohm, προτείνουν εργασία προς ένα στόχο ή κατάληξη σε απόφαση, και όχι απλά την εξερεύνηση και τη μάθηση. Συνάντηση χωρίς ατζέντα ή προκαθορισμένο στόχο γίνεται για να δημιουργηθεί

[11] http://www.david-bohm.net/dialogue/dialogue_proposal.html

ένας "ελεύθερος χώρος" για κάτι καινούργιο να συμβεί. "...μπορεί να αποδειχθεί ότι μια τέτοια μορφή της ελεύθερης ανταλλαγής ιδεών και πληροφοριών έχει ζωτική σημασία για τη μετατροπή του πολιτισμού και απελευθερώνοντας την καταστροφική παραπληροφόρηση, έτσι ώστε η δημιουργικότητα μπορεί να απελευθερωθεί." David Bohm

Από αυτή την αρχική μέθοδο, τα πράγματα προσαρμόστηκαν και βελτιώθηκαν. Εξελίχθηκε σε ένα σύνολο αρχών που εντάξαμε στην ανάπτυξη της Εργαλειοθήκης μας, για να το χρησιμοποιήσετε με και για τους τροφίμους. Οι αρχές του "Διαλόγου Bohm" είναι:

1. Η ομάδα συμφωνεί ότι δεν θα ληφθούν αποφάσεις στο επίπεδο-ομάδας κατά τη συνομιλία. "... Στην ομάδα του διαλόγου δεν θα αποφασίσουμε τι θα κάνουμε για τίποτα. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας. Διαφορετικά δεν είμαστε ελεύθεροι. Πρέπει να έχουμε ένα άδειο χώρο, όπου δεν είμαστε υποχρεωμένοι σε τίποτα, ούτε να κάνουμε οποιαδήποτε συμπεράσματα , ούτε να πούμε τίποτα ή να μην πούμε τίποτα. Είναι ανοικτό και ελεύθερο " (Bohm, "On Dialogue", σελ.18-19.)"

2. Κάθε άτομο συμφωνεί να αναστέλλει κρίση κατά τη συνομιλία. (Ειδικά, αν το άτομο ακούσει μία ιδέα που δεν του αρέσει, δεν κάνει επίθεση σε αυτή την ιδέα.) "...άνθρωποι σε κάθε ομάδα θα φέρουν σε αυτή υποθέσεις, και καθώς η ομάδα συνεχίζει να συναντάτε, αυτές οι υποθέσεις θα έρθουν στην επιφάνεια. Αυτό που απαιτείται είναι να αναστείλουν τις υποθέσεις, έτσι ώστε ούτε να τις εκτελούν, ούτε και να τις καταστείλουν. Δεν τις πιστεύουν, ούτε τις διαψεύδουν, δεν τις κρίνουν ως καλές ή κακές. (Bohm, "On Dialogue", σελ. 22.)"

3. Καθώς τα άτομα αυτά "αναστέλλουν κρίση" ταυτόχρονα είναι όσο το δυνατό πιο ειλικρινής και διαφανής. (Συγκεκριμένα, αν το άτομο έχει μια "καλή ιδέα" που θα μπορούσε διαφορετικά να συγκρατήσει από την ομάδα επειδή είναι πολύ αμφιλεγόμενη, θα μοιραστεί αυτή την ιδέα σε αυτή την συνομιλία.)

4. Τα άτομα στη συζήτηση προσπαθούν να κτίσουν πάνω στις ιδέες άλλων ατόμων κατά τη συνομιλία. (Η ομάδα έρχεται συχνά με ιδέες που είναι πολύ πιο πέρα από οτιδήποτε τα άτομα θα μπορούσαν να σκεφτούν ότι ήταν πιθανό πριν από την αρχή της συζήτησης.)

Συνήθως, ο στόχος των διαφόρων ενσαρκώσεων του "Διαλόγου Bohm" είναι όλη η ομάδα να έχει μια καλύτερη κατανόηση του εαυτού της. Με άλλα λόγια, ο Bohm Διάλογος χρησιμοποιείται για να ενημερώσει όλους τους συμμετέχοντες για την τρέχουσα κατάσταση της ομάδας που είναι μέσα.

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΜΙΑΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Πρώτα να έχετε υπόψη ότι η λέξη κλειδί είναι η ΑΝΑΣΤΟΛΗ των σκέψεων, παρορμήσεων, αποφάσεων, κλπ. Βρίσκεται στην καρδιά του Διαλόγου. Είναι μία από τις πιο σημαντικές νέες πτυχές. Αλλά δεν είναι μια εύκολη κατάσταση.

"Για να αναστείλουμε σκέψη, παρόρμηση, κρίση, κλπ., απαιτεί σοβαρή προσοχή στη συνολική διαδικασία που έχουμε υπόψη - και από μόνοι και μέσα σε μια ομάδα. Αυτό περιλαμβάνει αυτό που μπορεί αρχικά να φαίνεται να είναι επίπονο είδος εργασίας. Αλλά αν αυτό το έργο συνεχίζετε, η ικανότητα ενός ατόμου να δώσει τόση προσοχή εξελίσσεται συνεχώς, έτσι ώστε όλο και λιγότερη προσπάθεια απαιτείται." Διάλογος μια Πρόταση (Bohm, Factor, Garrett)[12]

Το επόμενο βήμα είναι η διαμόρφωση της ομάδας. Η επιτυχία της διαλεκτικής ομάδας βρίσκεται επίσης στους συμμετέχοντες και τους αριθμούς τους. Μια ιδανική ομάδα είναι περίπου 20 άτομα, αν και αυτό δεν είναι ρεαλιστικό στη φυλακή. Ιδανικά σε περιβάλλον φυλακής δεν πρέπει να έχει πάνω από 8 κρατούμενους κάθε φορά. Να θυμάστε ότι μερικοί συμμετέχοντες μιλούν περισσότερο, άλλοι μπορεί να διστάζουν. Σημειώστε πως η ακρόαση είναι εξίσου σημαντική όπως είναι και η επικοινωνία σε ένα διαλεκτικό κύκλο!

Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το χρονοδιάγραμμα: - πόση ώρα κάνουμε διάλογο; Εμπειρογνώμονες διαμεσολαβητές διάλογου ανακάλυψαν ότι περίπου δύο ώρες συνεδρίας είναι επαρκείς. Ο διάλογος όμως, δεν θα εμφανιστεί αμέσως από την πρώτη στιγμή της συνεδρίας μας. Συνήθως περισσότερες από μία διαλεκτική συνεδρία απαιτείται για τους συμμετέχοντες να εξοικειωθούν με τη διαδικασία και να βιώσουν πραγματικά το διάλογο.

Ιεραρχία δεν έχει καμία θέση στο διάλογο. Ο διάλογος διεξάγεται μεταξύ ίσων. Αυτό είναι μεγάλη πρόκληση σε ένα περιβάλλον των φυλακών. Όμως η διαλεκτική ομάδα σας χρειάζεται ακόμη ένα ή δύο διαμεσολαβητές που νιώθουν άνετα με τη μέθοδο και ξέρουν πώς να δουλέψουν μαζί της. Ο ρόλος τους είναι να δώσουν συμβουλές στην ομάδα και να βεβαιώσουν ότι η ομάδα δεν βγαίνει από τη διαλεκτική ατμόσφαιρα. Είναι καλύτερο οι διαμεσολαβητές να προσδιορίσουν θέμα για διάλογο.

[12]http://www.david-bohm.net/dialogue/dialogue_proposal.html)

ΜΕΡΟΣ 4

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΥ ΕΝΙΣΧΥΟΥΝ ΤΗ ΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ

CLAP
Convicts Liberty Aid Project

ΣΠΑΣΙΜΟ ΤΟΥ ΠΑΓΟΥ: ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΟΙΓΜΑ ΔΡΟΜΟΥ ΓΙΑ ΔΙΑΛΟΓΟ

Όπως είδαμε σε άλλα κεφάλαια, ο **όρος διάλογος μπορεί να έχει διάφορες ερμηνείες**. Για το γεγονός αυτό να έρθει στο φως η λέξη διάλογος πρέπει πρώτα να προβληματιστεί με τους συμμετέχοντες.

Ο καταιγισμός ιδεών επιτρέπει το διαμεσολαβητή της δραστηριότητας να πάρει μια γενική αίσθηση της ομάδας με την οποία εργάζεται. Επίσης, θα κάνει τους συμμετέχοντες να επικεντρωθούν στο τι εννοείται με τον όρο εισάγω.

Η τεχνική αυτή απαιτεί τη συνεισφορά των συμμετεχόντων, ωστόσο ο διαμεσολαβητής μπορεί να διευκρινίσει τις προτάσεις των συμμετεχόντων και ίσως να δημιουργήσει μια συζήτηση. Μετά από αυτή την παρατήρηση μπορεί να προχωρήσει στην διεξαγωγή ορισμένων δραστηριοτήτων.

Η σκέψη δίνει θέση σε άλλες ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές δεξιότητες. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τους κρατούμενους στη φυλακή είναι ότι επιλέγουν να μην σκέφτονται έτσι δεν θα χρειαστεί να υπομείνουν τον πόνο του να είναι πίσω από τα κάγκελα.

Περίληψη

Αυτό είναι το τμήμα της Εργαλειοθήκης που παρέχει μερικές προτάσεις για το πώς να ενισχυθεί η διαδικασία της σκέψης. Οι ιδέες, αν και διαφέρουν, μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα συζητάτε τη χρήση, με παραδείγματα, των διαφόρων δραστηριοτήτων που συχνά αναφέρεται ως 'παγοθραυστικά'. Η ιδέα εδώ είναι να δημιουργηθεί μια πιο χαλαρή και φιλική ατμόσφαιρα στην οποία οι δύο εργαζόμενοι του σωφρονιστικού συστήματος, καθώς και κρατούμενοι μπορούν να εργαστούν. Η δεύτερη ενότητα εστιάζει στα έργα των στοχαστών Edward de Bono, ιδιαίτερα τα Έξι Καπέλα Σκέψης. Αυτό είναι ένα εργαλείο που βοηθά κάποιο να επικεντρώσει τη σκέψη του ή της. Η τελευταία ενότητα συζητά την απεικόνιση της διαδικασίας σκέψης/διάλογο. Η έμφαση εδώ είναι η προσαρμογή των έργων του Buzan και Gardner για το περιβάλλον των φυλακών.

Όταν προκληθούν ωστόσο, ορισμένοι από αυτούς απροσδόκητα παρουσίασαν την ικανότητά τους να εκφράσουν τις βαθιές τους σκέψεις.

Όταν σκεφτόμαστε κάνουμε αυτογνωσία και μέσα από την αυτογνωσία πολλές περισσότερες ικανότητες μπορούν να αναπτυχθούν.

Δραστηριότητες για την ενθάρρυνση της σκέψης επομένως, πρέπει να ενθαρρύνετε με τους κρατούμενους. Αυτές μπορεί να διαφέρουν από:

Παιχνίδια μνήμης: όπως έχοντας εικόνες διάσπαρτες στο κέντρο και ένας συμμετέχων έχει δεμένα τα μάτια και μια εικόνα αφαιρείται. Αφού παρατήρηση τις εικόνες ο συμμετέχων θα προσπαθήσει να μαντέψει ποια εικόνα έχει αφαιρεθεί. Μια τέτοια δραστηριότητα επίσης ενισχύει τις ικανότητες παρατήρησης του ατόμου.

Ένας άλλος τρόπος να ενθαρρυνθεί η σκέψη είναι να έχουμε την ομάδα σε ένα κύκλο και μια λέξη λέγεται από τον διαμεσολαβητή. Η λέξη μπορεί να βασίζεται σε θέμα, όπως το όνομα μιας χώρας ή ενός ζώου ή απλά τυχαία. Το επόμενο πρόσωπο στον κύκλο πρέπει να παρέχει μια λέξη που αρχίζει με το τελευταίο γράμμα και το επόμενο πρόσωπο στον κύκλο δίνει μια άλλη λέξη που αρχίζει με το πρώτο γράμμα της τελευταίας λέξης που ονομάστηκε. Αυτό ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να εστιάσουν και παρόλο που γίνεται μερικές φορές σύγχυση βοηθά τους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τις δεξιότητες της σκέψης και εστίασης τους.

Ως συμπέρασμα σε κάθε δραστηριότητα, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί μια συζήτηση σχετικά με τα συναισθήματα και τις σκέψεις σχετικά με την δραστηριότητα αυτή, βοηθά το διαμεσολαβητή να παρατηρήσει εάν οι στόχοι έχουν επιτευχθεί.

Διήγηση ιστορίας είναι επίσης ένας διασκεδαστικός τρόπος για την ενθάρρυνση της δημιουργικής σκέψης. Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες των 4. Θα καλούνται να επιλέξουν το είδος της ιστορίας που θα αφηγηθούν, δηλαδή, μυστήριο, επιστημονική φαντασία, ρομαντισμό, θρίλερ ή βιογραφία. Στέκονται σε μια γραμμή και ο πρώτος ξεκινά αυτοσχεδιάζοντας μια ιστορία.

Όταν αυτός ή αυτή σταματά ο επόμενος πρέπει να συνεχίσει από εκεί που σταμάτησε ο πρώτος και να συνεχίσουν να κτίζουν σε αυτή την ιστορία. Αυτό μπορεί επίσης να γίνει με τη μορφή του παιχνίδι ρόλων.

Το παιχνίδι ρόλων μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία συζητήσεων, όπως στην περίπτωση ενός φόρουμ θεάτρου. Οι συμμετέχοντες παρουσιάζονται με διαφορετικές καταστάσεις και τους ζητείται να διαδραματίσουν την κατάσταση που τους έχει ανατεθεί.

Καθώς εκτελούν οι παρατηρητές θα έχουν την ευκαιρία να παγώσουν την κατάσταση προκειμένου να διευκρινιστεί ή ακόμα και να δώσουν προτάσεις για τους ηθοποιούς.

Οι ηθοποιοί μπορούν είτε να πληρούν ή να επιλέξουν να συνεχίσουν όπως θέλουν, ωστόσο αυτή η στρατηγική βοηθά όλους τους συμμετέχοντες να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην κατάσταση και να σκεφτούν εναλλακτικές, καθώς βλέπουν τους συναδέλφους τους να εκτελούν το έργο.

Δημιουργική σκέψη μπορεί να ενθαρρυνθεί ρωτώντας **δημιουργικές ερωτήσεις**. Παρακάτω είναι μερικές ερωτήσεις που δημιουργούν κάποια δημιουργική σκέψη και κάποιες πιθανές προτάσεις μπορούν να προβληθούν.

Δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει λύση, αλλά είναι εκπληκτικό το τι οι συμμετέχοντες μπορεί να βρουν.

- Πώς θα ταξιδεύουμε από τη μία ήπειρο στην άλλη σε 100 χρόνια;
- Πώς μπορείτε να κολυμπήσετε χωρίς να βραχείτε;
- Μπορείτε να διασχίσετε ένα ποτάμι 50 μέτρα γεμάτο κροκόδειλους με έναν κορμό δέντρου 5 μέτρα ως μοναδικό πόρο;

Πριν από την εισαγωγή αυθεντικού διαλόγου θα ήταν ωφέλιμο εάν ο διαμεσολαβητής θέσει κάποιες ερωτήσεις για τον εντοπισμό των μαθησιακών αναγκών των συμμετεχόντων, αλλά και κάποια μορφή αντίστασης κατά περίπτωση. Αυτές οι ερωτήσεις μπορούν να παρουσιαστούν με την ακόλουθη μορφή:

- Ποιες είναι οι προσδοκίες σας από αυτή τη μαθησιακή εμπειρία;
- Αντιμετωπίζετε φόβους ή αντιστάσεις;
- Ποιες είναι οι απόψεις σας σχετικά με τα θετικά και τα αρνητικά της συμμετοχής στον αυθεντικό διάλογο;

Όλες αυτές οι στρατηγικές χρησιμεύουν ως σκαλοπάτι για αυθεντικό διάλογο. Δεν είναι εύκολο για τον καθένα να συμμετάσχει σε αυθεντικό διάλογο αμέσως συνεπώς πιο πάνω έχω δώσει μερικές προτάσεις για το πώς μπορεί να διευκολυνθεί με απλούστερες δραστηριότητες.

Είναι επίσης σημαντικό η ομάδα να είναι άνετοι με τη συνεργασία μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από δραστηριότητες γνωριμίας μεταξύ τους.

Μερικές ιδέες μπορούν να βρεθούν στις ακόλουθες ιστοσελίδες:
http://www.wilderdom.com/games/NameGames.htmlhttp://www.svorlando.com/resources/icebreakers.pdf

Ωστόσο, συνιστάται ότι οι δραστηριότητες τροποποιούνται για να ικανοποιούν τις ανάγκες της ομάδας. Η ανάπτυξη της εμπιστοσύνης μέσω της ενεργοποίησης των

δραστηριοτήτων ελπίζεται ότι θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να είναι πιο άνετοι και πρόθυμοι να ξεκινήσουν μια δημιουργική περιπέτεια και να συμμετάσχουν στον αυθεντικό διάλογο.

Το ακόλουθο είναι ένα παράδειγμα από το Nottingham Trent University Παγοθραυστικό Οδηγό και μπορεί εύκολα να τροποποιηθεί για το πλαίσιο των φυλακών:

CORNERS

Χρόνος – 10 - 30 λεπτά Προτεινόμενος μέγιστος αρ. ατόμων – 25 – 30

Απαιτούμενος εξοπλισμός – OHP/ Flipchart, Πίνακες με Συμφωνώ Απόλυτα, Συμφωνώ, Διαφωνώ, Διαφωνώ Απόλυτα γραμμένο πάνω

Επίπεδο δραστηριότητας – οι συμμετέχοντες πρέπει να μπορούν να κινηθούν γύρω από τις γωνίες του δωματίου

Εξήγηση

Αυτό είναι ενδεχομένως ένα αμφιλεγόμενο και προκλητικό παγοθραυστικό, διαχειριστείτε το προσεκτικά. Η βασική ιδέα είναι για το μεσολαβητή να διαβάσει μια σειρά επίμαχων καταστάσεων και η ομάδα να οργανωθεί στις τέσσερις γωνίες του δωματίου με βάση το πώς αισθάνονται σχετικά με το θέμα. Οι γωνίες θα είναι είτε:

- **Συμφωνώ Απόλυτα**
- **Συμφωνώ**
- **Διαφωνώ**
- **Διαφωνώ Απόλυτα**

Αφού πάνε στη γωνία τους, η ομάδα πρέπει να βρει 2 λόγους για τους οποίους αισθάνονται έτσι για το συγκεκριμένο θέμα. Κάθε ομάδα έχει την ευκαιρία να εξηγήσει στη συνέχεια τη συλλογιστική τους και να καλέσει τους άλλους να πάνε μαζί τους, δίνουν στους ανθρώπους την ευκαιρία να αλλάξουν τη γνώμη τους, αν μια ομάδα προβάλλει ένα ιδιαίτερα καλό επιχείρημα.

Σαφώς, υπάρχει η δυνατότητα για αυτήν την άσκηση να αποξενώσει κάποιους ανθρώπους. θα πρότεινα να ξεκινήσετε με κάποια συζήτηση σχετικά με το σεβασμό για τις απόψεις του κάθε ατόμου.

Παραλλαγές και οι Σημειώσεις σας

Έχουν μόνο δύο επιλογές - συμφωνούν και διαφωνούν

ΕΞΙ ΚΑΠΕΛΑ ΣΚΕΨΗΣ

Ο Edward de Bono είναι ένας Μαλτέζος γεννημένος στοχαστής που έχει δημοσιεύσει εκτεταμένα στον τομέα της Δημιουργικής σκέψης. **Η πιο χρήσιμη για την έννοια του διαλόγου και του έργου CLAP είναι οι ιδέες του σχετικά με αυτό που ονομάζει ως Τα Εργαλεία της Άμεσης Σκέψης Προσοχή (Direct Attention Thinking Tools), κυρίως τα Έξι Καπέλα Σκέψης.** Τα 'καπέλα' είναι ένα εργαλείο που βοηθά κάποιον να κινηθεί εκτός του συνήθους στυλ σκέψης,

και να διερευνήσει άλλες πιθανότητες. Έτσι, αν για παράδειγμα κάποιος έχει την τάση πάντα να κρίνει μια νέα ιδέα, τα καπέλα βοηθούν να εντοπίζετε, επίσης, το δημιουργικό θετικό στοιχείο της ίδιας ιδέας. Οι συναισθηματικοί άνθρωποι 'αναγκάζονται' να είναι πιο 'ορθολογική' και το αντίστροφο.

Η ιδέα είναι πολύ απλή πραγματικά. Τα έξι καπέλα αντιπροσωπεύουν έξι διαφορετικές μορφές σκέψης, όπως εξηγείται παρακάτω. Δουλεύοντας σε μια ομάδα ή μόνοι ένας πρέπει να 'φορέσει' ένα καπέλο και να σκεφτεί με το συγκεκριμένο τρόπο σκέψης. Ο ένας πρέπει να μετακινηθεί από το ένα καπέλο στο άλλο μέχρι να καλυφθούν όλα τα έξι στυλ. Η προσέγγιση αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι το άτομο/ομάδα εστιάζει σε ένα είδος σκέψης κάθε φορά, επομένως επικεντρώνεται περισσότερο και συγχύζετε λιγότερο.

Για παράδειγμα, φορώντας το λευκό καπέλο όλη η ομάδα επικεντρώνεται στην αναγνώριση του είδους των πληροφοριών που χρειάζονται για να παρθεί απόφαση. Συνεπώς δεν υπάρχει καμία κριτική της ιδέας σε αυτό το σημείο, καμία συναισθηματική θέση του γιατί αισθάνεται κανείς ότι είναι μια καλή ιδέα ή μια κακή ιδέα, κλπ.: η εστίαση είναι απλά στον εντοπισμό των πληροφοριών που απαιτούνται για να λάβουν την απόφαση. Στη συνέχεια, όταν το άτομο/ομάδα βγάζει το λευκό καπέλο και βάζει το κίτρινο καπέλο, πρέπει κανείς να αναζητήσει τα θετικά στοιχεία στην ιδέα. Αυτό βοηθά ακόμη και το πιο αρνητικό άτομο να βρει ένα θετικό στοιχείο σε μια νέα ιδέα. Και η διαδικασία συνεχίζεται με όλα τα καπέλα. Μπορεί να είναι διασκεδαστικό να δημιουργήσετε 'καπέλα' με κρατούμενους και να παίξετε μαζί τους για να αντιμετωπίσετε μια ιδέα που θα πρέπει ιδανικά να τους αφορά (π.χ. απαγόρευση του καπνίσματος στη φυλακή).

Τα ακόλουθα είναι μια σύντομη περιγραφή του στυλ σκέψης που σχετίζεται με κάθε καπέλο[13]:

Άσπρο Καπέλο:

Με αυτό το καπέλο σκέψης επικεντρώνονται στα διαθέσιμα στοιχεία. Κοιτάξτε τις πληροφορίες που έχετε, και να δείτε τι μπορείτε να μάθετε από αυτές. Ψάξτε για τα κενά στις γνώσεις σας, και είτε προσπαθήστε να τα συμπληρώσετε ή να τα λάβετε υπόψη. Εδώ είναι που αναλύετε τις τάσεις του παρελθόντος, και προσπαθήστε να προεκτείνετε από τα ιστορικά δεδομένα.

[13] http://www.mindtools.com/pages/article/newTED_07.htm

Κόκκινο Καπέλο:

«Φορώντας» το κόκκινο καπέλο, βλέπετε τα προβλήματα χρησιμοποιώντας τη διαίσθηση, ενστικτώδης αντίδραση, και το συναίσθημα. Επίσης, προσπαθήστε να σκεφτείτε πώς οι άλλοι άνθρωποι θα αντιδράσουν συναισθηματικά. Προσπαθήστε να καταλάβετε τις απαντήσεις των ανθρώπων που δεν γνωρίζουν πλήρως το συλλογισμό σας.

Μαύρο Καπέλο:

Χρησιμοποιώντας το μαύρο καπέλο σκέψης, βλέπετε όλα τα κακά σημεία της απόφασης. Εξετάστε το προσεκτικά και αμυντικά. Προσπαθήστε να δείτε για ποιο λόγο δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει. Αυτό είναι σημαντικό διότι αναδεικνύει τα αδύνατα σημεία σε ένα σχέδιο. Σας επιτρέπει να τα εξαλείψετε, να τα τροποποιήσετε, ή να προετοιμάσετε σχέδια έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπισή τους. Το μαύρο καπέλο σκέψης βοηθά να κάνετε τα σχέδιά σας 'σκληρότερα' και πιο ανθεκτικά. Μπορεί επίσης να σας βοηθήσει να εντοπίσετε μοιραία λάθη και κινδύνους προτού να ξεκινήσετε μια πορεία δράσης. Το μαύρο καπέλο σκέψης είναι ένα από τα πραγματικά οφέλη αυτής της τεχνικής, πολλοί επιτυχημένοι άνθρωποι είναι τόσο συνηθισμένοι να σκέφτονται θετικά και συχνά δεν μπορούν να δουν τα προβλήματα εκ των προτέρων. Αυτό τους αφήνει απροετοίμαστους για δυσκολίες.

Κίτρινο Καπέλο:

Το κίτρινο καπέλο σας βοηθά να σκεφτείτε θετικά. Είναι η αισιόδοξη άποψη που σας βοηθά να δείτε όλα τα οφέλη της απόφασης και την αξία σε αυτό. Το κίτρινο καπέλο σκέψης σας βοηθάει να συνεχίσετε όταν όλα φαίνονται θλιβερά και δύσκολα.

Πράσινο Καπέλο:

Το πράσινο καπέλο συμβολίζει τη δημιουργικότητα. Εδώ είναι που μπορείτε να αναπτύξετε δημιουργικές λύσεις σε ένα πρόβλημα. Πρόκειται για μια ελεύθερης περιστροφής τρόπο σκέψης, στην οποία υπάρχει μικρή κριτική των ιδεών. Μια ολόκληρη σειρά από **εργαλεία δημιουργικότητας** μπορεί να σας βοηθήσει εδώ.

Μπλε Καπέλο:

Το μπλε καπέλο συμβολίζει τον έλεγχο της διαδικασίας. Αυτό είναι το καπέλο που φοριέται από τους ανθρώπους που προεδρεύουν τις συνεδριάσεις. Όταν βρεθούν δυσκολίες, γιατί οι ιδέες στέρευσαν, μπορεί να κατευθύνει τη δράση στο πράσινο καπέλο σκέψης. Όταν απαιτούνται σχέδια έκτακτης ανάγκης, θα ζητήσει το μαύρο καπέλο σκέψης, κλπ.

ΝΟΗΤΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Νοητικοί χάρτες είναι ένας γραφικός τρόπος απεικόνισης τις σκέψεις μας. Συχνά είναι ένας οπτικός χάρτης των πληροφοριών ή μια αναπαράσταση της σκέψης. Είναι ένα σπουδαίο εργαλείο για τη **μάθηση**, για **κατακλυσμό ιδεών** (**brain storming**) καθώς και για την **τήρηση αρχείων**. Είναι σημαντικό να έχουμε υπόψη, όταν δουλεύουμε με εργαζόμενους σωφρονιστικών καθώς και κρατούμενους των φυλακών τη θεωρία του Howard Gardner, που συμπληρώνει αυτή του Tony Buzan, που θεωρείται ότι είναι ο υποκινητής των νοητικών χαρτών.

Ο Howard Gardner υποστηρίζει, με λίγα λόγια ότι δεν έχουμε μία νοημοσύνη (συχνά μετράται ως IQ), αλλά διαθέτουμε **πολλαπλές νοημοσύνες**, και ότι τα ανθρώπινα όντα είναι μερικές φορές ισχυρότερα σε ένα είδος νοημοσύνης, και πιο αδύναμα σε άλλα είδη νοημοσύνης. Σύμφωνα με τον Gardner υπάρχουν **εννέα από αυτές τις νοημοσύνες**. Το παρακάτω είναι μια σύντομη περίληψη αυτών[14]:

1. Φυσιολατρική Νοημοσύνη ("Φύσης Εξυπνάδα")

Χαρακτηρίζει την ικανότητα του ανθρώπου να διακρίνει ανάμεσα σε ζωντανά πράγματα (φυτά, ζώα) καθώς και ευαισθησία σε άλλα χαρακτηριστικά του φυσικού κόσμου (σύννεφα, διαμορφώσεις βράχων). Η ικανότητα αυτή είχε πράγματι την αξία της στο εξελικτικό παρελθόν μας ως κυνηγοί, συλλέκτες, και αγρότες, εξακολουθεί να είναι βασικό σε ρόλους όπως βοτανολόγος ή σεφ. Πιθανολογείται ότι ένα μεγάλο μέρος της καταναλωτικής μας κοινωνίας εκμεταλλεύεται την φυσιολατρική νοημοσύνη, η οποία μπορεί να κινητοποιηθεί στη διάκριση μεταξύ των αυτοκινήτων, παπούτσια, είδη μακιγιάζ, και παρόμοια.

2. Μουσική Νοημοσύνη ("Μουσικά Έξυπνη")

Μουσική νοημοσύνη είναι η ικανότητα να διακρίνει ένταση, ρυθμό, ηχόχρωμα, και τον τόνο. Αυτή η νοημοσύνη μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε, να δημιουργήσουμε, να αναπαράγουμε και να σκεφτούμε τη μουσική, όπως αποδεικνύεται από τους συνθέτες, μαέστρους, μουσικοί, τραγουδιστής, και ευαίσθητοι ακροατές. Ενδιαφέρον, υπάρχει συχνά μια συναισθηματική σύνδεση μεταξύ της μουσικής και των συναισθημάτων, και η μαθηματική και μουσική νοημοσύνη μπορούν να μοιράζονται κοινές διαδικασίες σκέψης. Οι νεαροί ενήλικες με αυτό το είδος νοημοσύνης συνήθως τραγουδούν ή δίνουν ρυθμό στον εαυτό τους. Συνήθως αναγνωρίζουν ήχους που άλλοι μπορεί να χάσουν.

[14] http://skyview.vansd.org/lschmidt/Projects/The%20Nine%20Types%20of%20Intelligence.htm

3. Λογική-Μαθηματική Νοημοσύνη (Αριθμοί/Λογική Εξυπνάδα)

Λογική-μαθηματική νοημοσύνη είναι η ικανότητα να υπολογίζουν, να ποσοτικοποιούν, να εξετάσουν προτάσεις και υποθέσεις, και να πραγματοποιήσουν πλήρη μαθηματικές πράξεις. Μας δίνει τη δυνατότητα να αντιληφθούμε σχέσεις και συνδέσεις και τη χρήση αφηρημένης, συμβολικής σκέψης, δεξιότητες διαδοχικού συλλογισμού και επαγωγικό και απαγωγικό τρόπο σκέψης. Λογική νοημοσύνη είναι συνήθως ανεπτυγμένη σε μαθηματικούς, επιστήμονες, και ντετέκτιβ. Οι νεαροί ενήλικες με πολύ λογική νοημοσύνη ενδιαφέρονται στα μοτίβα, στις κατηγορίες, και σχέσεις. Τους ελκύουν τα προβλήματα αριθμητικής, παιχνίδια στρατηγικής και πειράματα.

4. Υπαρξιακή Νοημοσύνη

Η ευαισθησία και η ικανότητα για την αντιμετώπιση στα βαθιά ερωτήματα σχετικά με την ανθρώπινη ύπαρξη, όπως το νόημα της ζωής, γιατί πεθαίνουμε, και πώς φτάσαμε εδώ.

5. Διαπροσωπική Νοημοσύνη (Εξυπνάδα με Ανθρώπους ")

Η διαπροσωπική νοημοσύνη είναι η ικανότητα να κατανοούν και να αλληλεπιδρούν αποτελεσματικά με τους άλλους. Περιλαμβάνει την αποτελεσματική λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία, την ικανότητα να σημειώσουν διακρίσεις μεταξύ των άλλων, ευαισθησία στις διαθέσεις και ιδιοσυγκρασίες των άλλων, και τη δυνατότητα να διασκεδάσει πολλαπλές προοπτικές. Οι εκπαιδευτικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, ηθοποιοί, και οι πολιτικοί επιδεικνύουν διαπροσωπική νοημοσύνη. Οι νεαροί ενήλικες με αυτό το είδος νοημοσύνης είναι ηγέτες μεταξύ των συνομήλικων τους, είναι καλοί στην επικοινωνία, και φαίνεται να κατανοούν τα συναισθήματα και τα κίνητρα των άλλων.

6. Σωματική-κιναισθητική Νοημοσύνη ("Σωματική Εξυπνάδα")

Σωματική κιναισθητική νοημοσύνη είναι η ικανότητα να χειρίζεται αντικείμενα και να χρησιμοποιεί μια ποικιλία από φυσικές δεξιότητες. Αυτή η νοημοσύνη περιλαμβάνει επίσης μια αίσθηση του χρόνου και την τελειότητα των δεξιοτήτων μέσα από την ένωση νου-σώματος. Οι αθλητές, χορευτές, οι χειρούργοι, και τεχνίτες επιδεικνύουν καλά ανεπτυγμένη σωματική κιναισθητική νοημοσύνη.

7. Γλωσσική Νοημοσύνη (Λεξική Εξυπνάδα)

Η γλωσσική νοημοσύνη είναι η ικανότητα να σκέφτονται με λέξεις και να χρησιμοποιούν τη γλώσσα για να εκφράσουν και να εκτιμήσουν πολύπλοκες έννοιες. Η γλωσσική νοημοσύνη μας επιτρέπει να κατανοήσουμε τη σειρά και το νόημα των λέξεων και να εφαρμόσουμε μετα-γλωσσικές δεξιότητες για να σκεφτούμε τη χρήση

της γλώσσας μας. Η γλωσσική νοημοσύνη είναι η πιο ευρέως διαδεδομένη ανθρώπινη ικανότητα και είναι εμφανής σε ποιητές, μυθιστοριογράφους, δημοσιογράφους, και αποτελεσματικούς δημόσιους ομιλητές. Οι νεαροί ενήλικες με αυτό το είδος νοημοσύνης απολαμβάνουν τη γραφή, την ανάγνωση, λέγοντας ιστορίες ή να λύνουν σταυρόλεξα.

8. Ενδο-προσωπική Νοημοσύνη ("Αυτό-Εξυπνάδα ")

Ενδο-προσωπική νοημοσύνη είναι η ικανότητα να αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας και τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας, και να χρησιμοποιήσουμε αυτές τις γνώσεις στον προγραμματισμό και σκοπό της ζωή μας. Η Ενδο-προσωπική νοημοσύνη περιλαμβάνει όχι μόνο την εκτίμηση του εαυτού, αλλά και της ανθρώπινης κατάστασης. Είναι προφανές σε ψυχολόγους, πνευματικούς ηγέτες, και φιλόσοφους. Οι νεαροί ενήλικες μπορεί να είναι ντροπαλοί. Έχουν πλήρη επίγνωση των δικών τους συναισθημάτων και αυτενεργούν.

9. Χωρική Νοημοσύνη ("Χωρική Εξυπνάδα")

Χωρική νοημοσύνη είναι η ικανότητα να σκέφτονται σε τρεις διαστάσεις. Βασικές ικανότητες περιλαμβάνουν την νοητική εικόνα, το χωροταξικό συλλογισμό, επεξεργασία εικόνας, γραφικές και καλλιτεχνικές δεξιότητες, καθώς και μια ενεργή φαντασία. Οι ναυτικοί, πιλότοι, γλύπτες, ζωγράφοι και αρχιτέκτονες εμφανίζουν χωρική νοημοσύνη. Οι νεαροί ενήλικες με αυτό το είδος νοημοσύνης μπορεί να είναι γοητευμένοι με λαβύρινθους ή πάζλ, ή περνούν τον ελεύθερο χρόνο σχεδιάζοντας ή ονειροπολώντας.

Οι συνέπειες των πιο πάνω είναι ότι οι εργαζόμενοι σωφρονιστικών που ασχολούνται με κρατούμενους πρέπει να έχουν υπόψη ότι ορισμένοι κρατούμενοι δεν είναι απαραίτητα καλή στη λεκτική επικοινωνία, αλλά μπορεί να είναι καλή στην οπτική αναπαράσταση των σκέψεών τους, ή μπορεί να είναι ισχυρή στα μαθηματικά, αλλά αδύναμη στη χρήση της γλώσσας.

Συναντά κανείς συχνά εργαζομένους των σωφρονιστικών και κρατούμενους οι οποίοι τείνουν να είναι δημοφιλή και ζητούνται από τους άλλους, όταν υπάρχουν προβλήματα/ θέματα που πρέπει να επιλυθούν. Πρόκειται για άτομα που έχουν υψηλή νοημοσύνη στις διαπροσωπικές ικανότητες, και θεωρείται ότι είναι ισχυρή στις διαπροσωπικές δεξιότητες.

Από την άλλη πλευρά συναντά κανείς εκείνους που φαίνεται να έχουν μια ισχυρή κατανόηση του τι είναι ικανοί να κάνουν ή να μην κάνουν, πράγμα που σημαίνει ότι, σύμφωνα με τον Gardner, έχουν μια ισχυρή διαπροσωπική κατανόηση του εαυτού τους. Εκείνοι που προσπαθούν να σχεδιάσουν να κάνουν πράγματα που είναι πολύ πέρα από τις δυνατότητές τους τείνουν να είναι αδύναμη σε αυτό το είδος νοημοσύνης.

Το έργο του Buzan συμπληρώνει τη θεωρία του Gardner, επειδή η μεθοδολογία που προωθεί, δηλαδή νοητικοί χάρτες, οπτικοποιεί τη σκέψη. Οι νοητικοί χάρτες είναι απλώς τρόπος για να γίνει η σκέψη ορατή, και ως εκ τούτου εκείνοι που είναι πιο οπτική και γλωσσική μπορεί να ωφεληθούν πάρα πολύ από αυτή την προσέγγιση.

Ο Buzan προτείνει τις ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία νοητικών χαρτών:[15]

1. Ξεκινήστε στο κέντρο με μια εικόνα του θέματος χρησιμοποιώντας τουλάχιστον 3 χρώματα.
2. Χρησιμοποιήστε εικόνες, σύμβολα, κώδικες, και διαστάσεις σε όλο το νοητικό σας χάρτη.
3. Επιλέξτε λέξεις-κλειδιά και εκτυπώστε χρησιμοποιώντας άνω ή πεζά γράμματα.
4. Κάθε λέξη/εικόνα είναι καλύτερη μόνη της και να κάθεται στη δική της γραμμή.
5. Οι γραμμές πρέπει να συνδέονται, ξεκινώντας από την κεντρική εικόνα. Οι κεντρικές γραμμές είναι πιο χοντρές, οργανικές και λεπτότερες καθώς ακτινοβολούν έξω από το κέντρο.
6. Κάντε τις γραμμές το ίδιο μήκος με τη λέξη/εικόνα που υποστηρίζουν.
7. Χρησιμοποιήστε πολλαπλά χρώματα όλο τον νοητικό χάρτη, για την οπτική διέγερση και επίσης για κωδικοποίηση ή ομαδοποίηση.
8. Αναπτύξτε το δικό σας προσωπικό στυλ της χαρτογράφησης μυαλού.
9. Χρησιμοποιήστε έμφαση και δείξτε τις ενώσεις στο νοητικό σας χάρτη.

Κρατήστε το νοητικό σας χάρτη σαφές με τη χρήση ακτινικής ιεραρχίας, αριθμητική σειρά ή σκιαγραφεί για να αγκαλιάσετε τα κλαδιά σας.

[15] http://www.mind-mapping.org/mindmapping-learning-study-memory/rules-of-mindmapping.html

ΜΕΡΟΣ 5

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

CLAP
Convicts Liberty Aid Project

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ (ΕΡΓΑΣΙΑ)

Η εργασία στη φυλακή είναι μια πρόκληση, ανεξάρτητα από το είδος του ιδρύματος. Η ζωή μέσα στη φυλακή δεν μοιάζει με εκείνη στο σπίτι, στο δρόμο, στους χώρους εργασίας, στους χώρους διασκέδασης και ούτω καθεξής.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι εκπαιδευτικοί είναι υποχρεωμένοι να εργάζονται μέσα σε αυτό το περιβάλλον και να βοηθούν τους τροφίμους να προετοιμαστούν για την αποφυλάκισή τους με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο.

- Τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρώην τρόφιμοι σχεδόν σε όλες τις χώρες εταίρους είναι προβλήματα πρόσληψης/απασχόλησης και οικονομικά προβλήματα χρέους.
- Η αποκατάσταση των σχέσεων με την οικογένεια έχει επίσης αναγνωριστεί ως ένα βασικό πρόβλημα.
- Η χρήση ναρκωτικών στις φυλακές είναι ένα άλλο θέμα που αναφέρθηκε από τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους συναδέλφους. Αυτό συμβαίνει σχεδόν σε όλες τις φυλακές στην Ευρώπη και πέρα από αυτήν.

Αυτό δημιουργεί ένα ευρύ χάσμα μεταξύ των προσπαθειών των «εργαζομένων» στις φυλακές και των επιτυχών αποτελεσμάτων από την εργασία τους.

Μερικά από τα εμπόδια/προκλήσεις που επηρεάζουν αρνητικά το έργο τους δεν έχουν άμεση σχέση με τους κρατούμενους.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί (και σε ορισμένες περιπτώσεις, εκπαιδευτικοί) έχουν ένα πραγματικά υπερφορτωμένο πρόγραμμα. Η αναλογία κοινωνικών λειτουργών-τροφίμων είναι τέτοια που σε πολλές φυλακές οι υπηρεσίες που παρέχουν οι λειτουργοί δεν είναι τόσο αποτελεσματικές όσο θα ήθελαν να είναι. Οι συναντήσεις μπορεί να είναι λίγες και σποραδικές και αυτό δεν είναι το είδος της υποστήριξης που χρειάζονται οι κρατούμενοι. **Ένα μεγάλο μέρος του χρόνου τους δαπανάται σε ένα γραφείο συμπληρώνοντας φόρμες, εκθέσεις και άλλες διοικητικές εργασίες.** Ορισμένοι αγωνίζονται για να αντεπεξέλθουν και η

«εξάντληση» είναι πάντα μια πραγματική απειλή. Όταν συμβαίνει αυτό είναι μια μεγάλη απώλεια για το σύστημα, αλλά πολύ περισσότερο για τους τροφίμους. Η συσσωρευμένη εμπειρία εξαφανίζεται έξω από τις πύλες των φυλακών. Κατά ειρωνικό τρόπο, μερικές φορές είναι ο αριθμός των υπηρεσιών που προσφέρονται στους τροφίμους που αποτελεί το πρόβλημα. Οι κοινωνικοί λειτουργοί και το λοιπό προσωπικό βρίσκονται συχνά σε σύγκρουση σχετικά με το πώς και πότε μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους. Ο χρόνος και μερικές φορές ο χώρος είναι συχνά ο λόγος. Αυτό απαιτεί καλύτερη διαχείριση στο υψηλότερο επίπεδο του ιδρύματος.

Οι εκπαιδευτικοί, κοινωνικοί λειτουργοί και το λοιπό προσωπικό συχνά παραπονούνται ότι δεν γίνονται αρκετά για να προσελκύσουν τους τροφίμους να χρησιμοποιήσουν όλες τις θετικές πρωτοβουλίες που προσφέρονται. Οι ίδιοι δεν έχουν χρόνο για ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση και ανάπτυξη των επαγγελματικών δεξιοτήτων τους, λόγω της «υπερφόρτωσης» που αναφέρεται πιο πάνω. Με εξαίρεση τις χώρες που είναι οικονομικά ανεπτυγμένες για μεγάλο χρονικό διάστημα, οι φυλακές δεν παρέχουν αρκετά «εργαλεία» στους κοινωνικούς λειτουργούς, εκπαιδευτικούς και άλλους για να κάνουν το καλύτερο δυνατό για τους πελάτες/μαθητές τους.

Ως αποτέλεσμα των ελλείψεων αυτών **δεν υπάρχει ποτέ αρκετή καινοτομία στον τομέα της ειδικότητάς τους.** Εκτός από ό, τι συμβαίνει κάθε μέρα στο εσωτερικό, αναμένεται να ενημερώνονται για τις εξελίξεις στο εξωτερικό που μπορεί να είναι σχετικές με το έργο και την αποστολή τους. Αν δεν γίνει αυτό οι τελικοί χαμένοι είναι οι κρατούμενοι που χρειάζονται κάθε είδος βοήθειας που μπορεί να πάρουν πριν και μετά την αποφυλάκιση.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί χρησιμοποιούν μια ποικιλία μεθόδων στην εργασία τους με τους κρατούμενους, αλλά έχουν εντοπίσει ότι τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία είναι οι ημιδομημένες συνεντεύξεις και ο διάλογος. Στην προσπάθειά τους να μετατρέψουν τις προκλήσεις σε ευκαιρίες, ο διάλογος επίσης χαρακτηρίστηκε από τους εκπαιδευτικούς ως η πιο αποτελεσματική μέθοδος. Η κύρια πρόκληση για τους εργαζόμενους στις φυλακές είναι να κάνουν τους τροφίμους να συνειδητοποιήσουν τι ρόλους και ευθύνες έχουν στην προετοιμασία για την αποφυλάκιση. Για να το πράξουν αυτό, μπορούν μόνο να τους μιλήσουν, ή να τους δώσουν κάποιο υλικό για διάβασμα και μελέτη, ή να παίξουν μαζί τους.

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ (ΤΡΟΦΙΜΟΙ)

Παιχνίδια μπορεί να αναπτυχθούν έτσι ώστε να εστιάζονται στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και την ελευθερία που επιτρέπει ακόμα και τα λάθη, να παρέχουν φυσική

άσκηση, να συνενώνουν τα άτομα για να εργαστούν ως ομάδα, και να προσφέρουν απλά διασκέδαση. Το χιούμορ που είναι έμφυτο σε μερικά από τα παιχνίδια είναι ένα ευπρόσδεκτο μπόνους ειδικά σε ένα περιβάλλον σαν τη φυλακή.[16]

Τα παιχνίδια μπορούν να είναι πολύ χρήσιμα. Μερικές φορές, μπορούν **να αλλάξουν τη διάθεση μιας ομάδας μετατρέποντας την από μια βλοσυρή και αποσυνδεδεμένη ομάδα σε μια πιο ζωντανή ομάδα**. Αυτό το καθιστά ευκολότερο για τους τροφίμους να κατανοήσουν τη διαδικασία του *«προσποιήσου το μέχρι να το καταφέρεις»,* ή ότι παρά το γεγονός ότι είναι σε μια αρνητική διάθεση μπορούν ακόμα να συμμετέχουν, ή ότι με το να είναι έτσι, μπορούν ακόμη και να αποκτήσουν καλύτερη διάθεση. Αυτό μπορεί να επιβεβαιωθεί ή όχι, ρωτώντας τους τροφίμους.

Τα παιχνίδια μπορούν επίσης **να βοηθήσουν στην αξιολόγηση ορισμένων πτυχών και χαρακτηριστικών συγκεκριμένων κρατουμένων**. Αυτό προσθέτει σε ό, τι συνήθως προέρχεται από ό, τι λένε σε μια ομάδα. Για παράδειγμα:

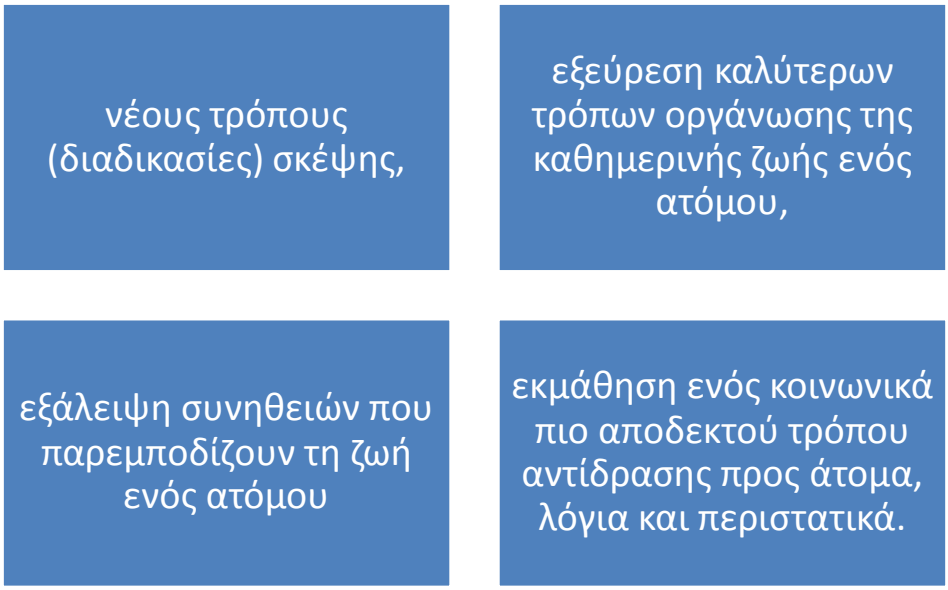
- Μήπως όλοι μαζί αποφασίζουν να συμμετάσχουν ή υπάρχουν και εκείνοι που το αποφεύγουν;
- Παίζουν το ρόλο τους και απολαμβάνουν τη διαδικασία ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα;
- Λαμβάνουν τα αποτελέσματα των παιχνιδιών πάρα πολύ σοβαρά;
- Απογοητεύονται ή θυμώνουν όταν κάποιος κάνει ένα λάθος;

Τα παιχνίδια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για **να αξιολογήσουν το επίπεδο της συνοχής της ομάδας ή για να το αυξήσουν**. Η επεξεργασία του παιχνιδιού μετά την ολοκλήρωσή του μπορεί να παράγει μερικές πολύ καρποφόρες σκέψεις. Βοηθά τους τροφίμους να δουν την προσέγγισή τους σε αυτό και τη συμπεριφορά τους, κατά τρόπο που να συμβάλει στην αλλαγή της στάσης τους και της κοινωνικής τους αλληλεπίδρασης. Τα παιχνίδια ενδέχεται να δημιουργήσουν προβλήματα σε ορισμένα άτομα, εφόσον το επίπεδο γνώσεων δεν είναι επαρκές. Ο συντονιστής θα επινοήσει τρόπους για να διασφαλιστεί ότι δεν αποκλείονται τα πρόσωπα αυτά.

Η ομαλή και επιτυχής επανένταξη στον «ελεύθερο κόσμο» και η μη επιστροφή πίσω στο ίδιο παλιό κελί απαιτεί ορισμένες αλλαγές. Αυτά με τη σειρά τους χρειάζονται δεξιότητες που ένας αριθμός κρατουμένων δεν έχει ακόμη αναπτύξει. Αυτές οι δεξιότητες είναι απαραίτητες για την επίτευξη αλλαγών στη ζωή ενός ατόμου.

Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν:

[16] http://www.dorleem.com/2011/12/day-in-life-of-prison-social-worker.html

Οι θετικές αλλαγές ωφελούν όχι μόνο τον τρόφιμο, αλλά και άλλους, συμπεριλαμβανομένων των μελών της οικογένειας, των φίλων, των φορολογούμενων και της κοινωνίας. Αυτές οι αλλαγές δεν μπορούν να επιβληθούν. Πρέπει να προέλθουν μέσα από τον ίδιο τον κρατούμενο. Ένας τρόπος που συμβάλλει σε αυτό περιλαμβάνει τον διάλογο. Αυτή είναι μία από τις στρατηγικές που οι εργαζόμενοι στις φυλακές μπορεί να υιοθετήσουν, προκειμένου να δουν τα πιο πάνω να πετυχαίνουν.

"Επικοινωνία είναι η διαδικασία της ανταλλαγής ιδεών, σκέψεων και συναισθημάτων με άλλους ανθρώπους, καθώς και η διαδικασία κατανόησης αυτών των ιδεών, σκέψεων και συναισθημάτων από τους ανθρώπους στους οποίους μιλάμε. Όταν επικοινωνούμε μιλούμε, ακούμε και παρατηρούμε. Ο τρόπος που επικοινωνούμε είναι κάτι που μαθαίνεται. Ως παιδιά μαθαίνουμε βλέποντας τους γονείς μας και τους άλλους ενήλικες να επικοινωνούν. Ως ενήλικες μπορούμε να βελτιώσουμε τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούμε παρατηρώντας τους άλλους που επικοινωνούν αποτελεσματικά, μαθαίνοντας νέες δεξιότητες, και εξασκώντας αυτές τις δεξιότητες."[17]

[17]Community Partnerships for Adult Learning, www.c-pal.net

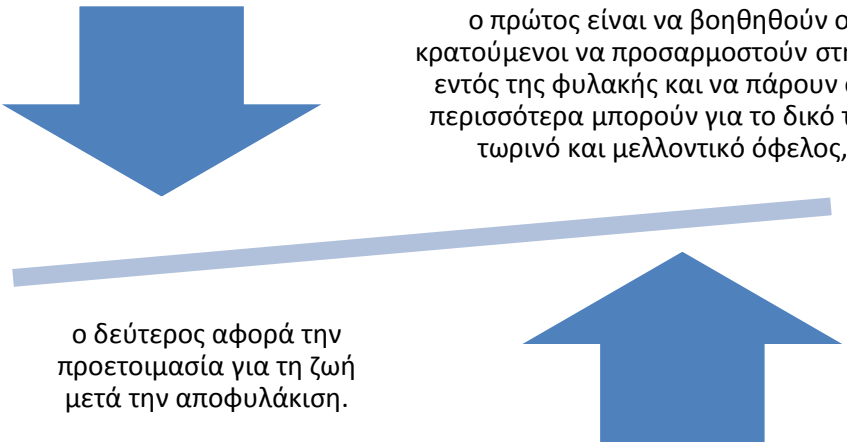
Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί:

Σε συνεδρίες διαλόγου που δεν περιέχουν συγκεκριμένες οδηγίες υπάρχει **ο κίνδυνος οι κρατούμενοι να προσπαθήσουν να επανεξετάσουν το παρελθόν τους και να το δικαιολογήσουν και να σκεφτούν και να αντιληφθούν το μέλλον με εξωπραγματικούς όρους.**

Ένα άλλο σημείο ανησυχίας για τους εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και άλλους είναι **η δυσκολία των κρατουμένων που δεν είχαν ποτέ μια «κοινωνικά» αποδεκτή αξιοπρεπή, νομοταγή ανατροφή**. Η συμβολή τους μπορεί να είναι χρήσιμη για όσο διάστημα ο συντονιστής είναι αρκετά ικανός για να μετατρέψει τον κρατούμενο σε ευσυνείδητο άτομο μέσα από μικρές καθημερινές εμπειρίες.

Ένα άλλο θέμα που οι συντονιστές μπορεί να έχουν να αντιμετωπίσουν είναι **η προσπάθεια ορισμένων κρατουμένων οι οποίοι είναι πιο ομιλητικοί, αυταρχικοί (και ίσως και επιθετικοί) να επισκιάσουν και να μονοπωλήσουν το διάλογο**. Αυτοί οι κρατούμενοι είναι συνήθως οι πιο δύσκολοι για επανένταξη – έχουν πάντα δίκαιο και όλοι οι άλλοι είναι λάθος.

Ως εκ τούτου, ο διάλογος είναι ένα εργαλείο στο πλαίσιο των προσπαθειών μας για την επίτευξη **δύο στόχων**:

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Θα ήταν χρήσιμο αυτή τη στιγμή να επικεντρωθούμε σε αυτό **που περιλαμβάνει ο διάλογος και, κατά συνέπεια, στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι στη φυλακή χρησιμοποιώντας αυτό το εργαλείο**.

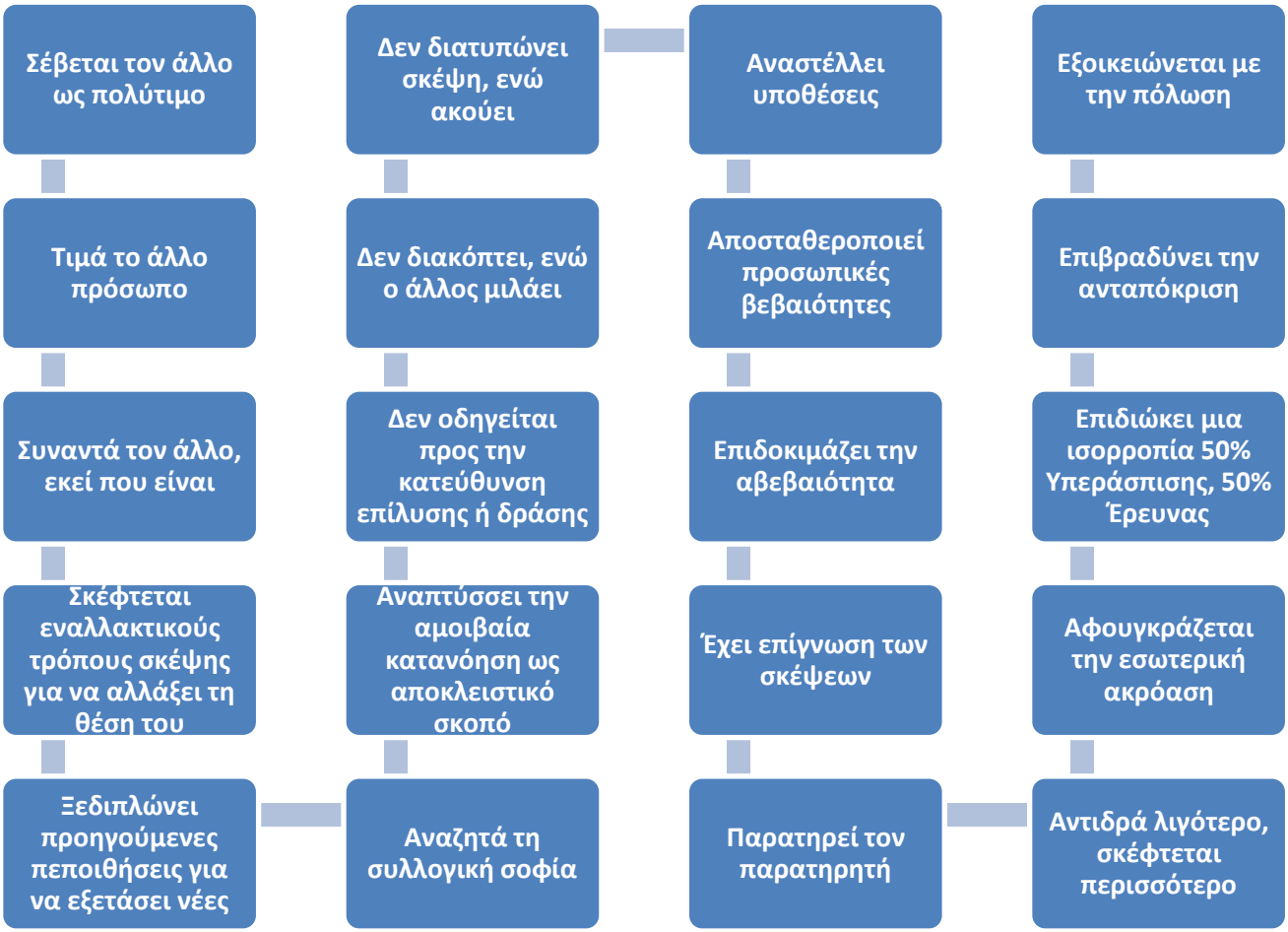
Ο William Isaacs (Dialogue: The Art of Thinking Together 1999/Διάλογος: Η τέχνη της συλλογικής σκέψης 1999) παρέχει μια σαφή, συνοπτική εικόνα για το τι θεωρεί ότι είναι ο διάλογος. Περιγράφει λοιπόν το διάλογο ως μια κοινή έρευνα δεδομένου ότι τα πρόσωπα (στην περίπτωσή μας οι τρόφιμοι και οι εργαζόμενοι στις φυλακές) σκέφτονται και προβληματίζονται από κοινού. Είναι ο σχηματισμός ερωτήσεων στο μυαλό κάποιου και η υποβολή μερικών από αυτές σε άλλους. Επιδιώκει να αυξήσει το επίπεδο της αλληλοκατανόησης καθώς και της κατανόησης των θεμάτων που εγείρονται σε μια συζήτηση. Διδάσκει στους ανθρώπους τη σημασία του να ακούνε προσεκτικά, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να κατανοούν τις διαφορές αλλά και την κοινή σκέψη, πεποιθήσεις και ιδέες που μοιράζονται μεταξύ τους.

Αυτή είναι μια δύσκολη υπόθεση για τον καθένα, ανεξάρτητα από την υπόσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης, την ηλικία και την κοινωνική/οικονομική θέση. Γίνεται πιο δύσκολο από την αντίληψή του περί «σκέψης».

Αντιπαραβάλλει τον όρο «σκέψεις/ιδέες» με τον όρο «σκέψη/στοχασμός», αναφέροντας ότι ο πρώτος όρος είναι ιστορικής φύσεως, βαθιά ριζωμένος στο μυαλό κάποιου, ενώ ο δεύτερος όρος είναι δημιουργικός και φρέσκος καθώς σχηματίζεται κατά τη διάρκεια του διαλόγου.

Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα ενός δοχείου, ο Isaacs δηλώνει ότι «η ακρόαση, ο σεβασμός, η αναστολή υποθέσεων και η εξωτερίκευση της εσωτερικής φωνής του καθενός» καθιστούν το διάλογο σταθερό και γεμάτο κοινή αντίληψη.

Τα περιεχόμενα του δοχείου γίνονται πλουσιότερα μέσα από την αναζήτηση των συμμετεχόντων για νόημα καθώς προχωρά ο διάλογος. Αυτό ονομάζεται, σύμφωνα με τον Isaacs, αληθινή σκέψη. Αξίζει να προσθέσουμε τον πίνακα αυτού που ο ίδιος αποκαλεί «σημεία λέιζερ του διαλόγου» (“laser points of dialogue”), δεδομένου ότι δίνει μια «εικόνα» για το τι πιστεύει.

ΒΑΣΙΚΟΙ «ΚΑΝΟΝΕΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.

Ο Jean Greenwood[18] περιγράφει τον κύκλο διαλόγου ως «**ένα τρόπο για να μιλάμε μαζί**». Σε αυτούς τους διαλόγους ο καθένας είναι σεβαστός και θεωρείται ίσος με όλους τους άλλους. Κάθε συμμετέχοντας έχει το χώρο για να μιλήσει χωρίς κανένα εμπόδιο από τους άλλους, καθώς ο καθένας αφηγείται την ιστορία του. Ο καθένας εκφράζει τις σκέψεις του με ειλικρίνεια, ενώ οι άλλοι ακούνε συγκεντρωμένοι. Μερικές φορές μπορεί να χρειαστεί να διαφοροποιηθεί η διαδικασία, αν και όταν ορισμένα ζητήματα και ανάγκες πρέπει να αντιμετωπιστούν. Οι ανάγκες και το υπόβαθρο των συμμετεχόντων καθορίζουν την μορφή του μοντέλου.

[18]The Circle Process: A Path for Restorative Dialogue 2005

Είναι σημαντικό για τους τροφίμους να καταλάβουν ότι είναι επικερδές να μιλήσουν, να ακούσουν και να ρωτήσουν οποιαδήποτε ερώτηση θέλουν. Το να καταπιέζουν τα πάντα στο μυαλό και τις καρδιές τους δεν θα τους κάνει κανένα καλό. Θα πρέπει να συνηθίσουν στην «αλήθεια» ότι η καλή επικοινωνία έμμεσα επιλύει ζητήματα τόσο για τους ιδίους όσο και για τους άλλους.

Μερικές φορές οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας και καταλήγουν να δημιουργούν τις δικές τους «θεωρίες» για μας. Τις περισσότερες φορές αυτές οι «θεωρίες» δεν είναι καθόλου καλές! Υποθέτουν το ένα και το άλλο για μας, επειδή έχουν μόνο πολύ λίγες πληροφορίες.

Ως εκ τούτου, είναι πολύ σημαντικό να βοηθηθούν οι κρατούμενοι για να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν. Η σιωπή μπορεί να είναι ένα απρογραμμάτιστο μήνυμα στους άλλους. Ζητήματα που δεν αντιμετωπίζονται, κατά προτίμηση με ένα κοινωνικά αποδεκτό τρόπο, τείνουν να φουντώνουν στο μυαλό κάποιου. Αυτό μόνο αρνητικές συνέπειες μπορεί να παράγει.

Οι κύκλοι διαλόγου έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας όταν:

1. Υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ των συμμετεχόντων και ευθύνη για συμμετοχή
2. Υπάρχει συμφωνία για το πώς εξελίσσεται η διαδικασία και ο καθένας αισθάνεται υπεύθυνος για την επιτυχία της συνάντησης
3. Υπάρχει δίκαιος χώρος για όλους και γίνεται αποδεκτό ότι μπορεί να υπάρχουν διαφορές μεταξύ μας
4. Ο καθένας μπορεί να συμμετάσχει με το δικό του ρυθμό
5. Υπάρχει ένα μείγμα προσωπικών αξιών και κοινωνικά αποδεκτών αξιών
6. Ο συντονιστής και οι συμμετέχοντες έχουν κατά νου ότι το κάθε θέμα που εξετάζεται στη συνάντηση διαλόγου αποτελεί μέρος μιας μεγαλύτερης εικόνας.
7. Γίνεται κατανοητό ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι έχουν προσωπικά συμφέροντα που μπορεί να είναι διαφορετικά από αυτά των άλλων
8. Γίνεται κατανοητό ότι το κάθε άτομο αποδίδει προσωπικό νόημα σε λέξεις, κείμενα και πράξεις
9. Υπάρχει αμοιβαία κατανόηση και πνεύμα συνεργασίας
10. Υπάρχει ένας αποδεκτός τρόπος για αντιμετώπιση των σοβαρών θεμάτων, διαφορών και εμπειριών που μας προκαλούν πόνο
11. Υπάρχουν νέες και ανανεωμένες υγιείς σχέσεις με εκείνους που βρίσκονται κοντά μας
12. Υπάρχει αποδοχή των άλλων γι’ αυτό που είναι και αντιπροσωπεύουν
13. Υπάρχει ελπίδα και αποφασιστικότητα στα μελλοντικά σχέδια ενός συμμετέχοντα

Σε αυτές τις συναντήσεις διαλόγου όλοι οι κρατούμενοι, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, τις εμπειρίες της ζωής τους, την υπόσταση ή τη σταδιοδρομία τους (αν υπάρχει), έχουν το δικαίωμα να θεωρούνται εξίσου σημαντικοί.

Ο/Η συντονιστής/-στρια πρέπει να είναι προσεκτικός/-ή για να διασφαλίσει ότι η διαδικασία είναι ισορροπημένη και **δίνει τη μέγιστη δυνατή ελευθερία στους συμμετέχοντες**. Οι συντονιστές πρέπει να παρεμβαίνουν μόνο εάν τα πράγματα βγαίνουν εκτός ελέγχου και η διαδικασία τίθεται σε κίνδυνο. Ως συντονιστής θα πρέπει να έχετε **υπομονή**, **υψηλή αυτοσυγκέντρωση**, **να είστε καλός ακροατής**, και **να εκτιμάτε τις πιθανές σύντομες στιγμές σιωπής**. Δεδομένου ότι ο συντονιστής συμμετέχει στο ίδιο επίπεδο με τα άλλα μέλη (τους κρατούμενους) ως ένα συνηθισμένο ανθρώπινο ον, θα πρέπει να είναι προσεκτικός ώστε να μην δίνει οδηγίες μέσα από τα λόγια του, καθώς αυτό θα μειώσει τον ελεύθερο χώρο των άλλων. Είναι επίσης σημαντικό να έχετε κατά νου ότι τη διάθεσή σας, η γλώσσα του σώματός σας, ο τρόπος που χρησιμοποιείτε τη φωνή σας, η επιλογή των λέξεων μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΤΡΕΠΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ:[19]

1. Οι Ομάδες Διαλόγου έχουν ένα θεμελιώδη ρόλο να διαδραματίσουν στον εξανθρωπισμό της κοινωνίας των φυλακών.
2. Μια κοινότητα έρευνας προκύπτει, όχι επειδή όλοι συμφωνούν, αλλά επειδή όλοι ακούνε.
3. Οι κανόνες συμπεριφοράς (στους οποίους όσοι ζουν και εργάζονται στις φυλακές ασυνείδητα επανέρχονται) μπορούν να αλλάξουν μέσω συνεχούς Διαλόγου.
4. Το τραύμα μπορεί να επαναδιαπραγματευθεί και ως εκ τούτου να μειωθεί σε μεμονωμένα άτομα και την ομάδα ως σύνολο.
5. Ο Διάλογος είναι ένα θεραπευτικό περιβάλλον για τους μεμονωμένους συμμετέχοντες.
6. Σε αυτή την μορφή έρευνας είναι έμφυτη η ακρόαση, η οποία οδηγεί σε εμβάθυνση του σεβασμού μεταξύ των συμμετεχόντων.
7. Ο Διάλογος τονώνει τη συζήτηση και τη συμπόνια.
8. Τα άτομα μαθαίνουν πώς να αλλάξουν τις απόψεις τους και να δημιουργήσουν νέες.
9. Η μεγάλη ομάδα είναι μια πρόκληση, αλλά τα πιο ήσυχα άτομα βρίσκουν τη δική τους φωνή και τα κυρίαρχα άτομα μαθαίνουν να συγκρατιούνται χωρίς να τους το ζητηθεί.
10. Η αυτοεκτίμηση αυξάνεται καθώς οι συμμετέχοντες συνειδητοποιούν ότι η ξεχωριστή άποψη τους έχει εγκυρότητα και σημασία, έστω κι αν είναι διαφορετική από αυτή που έχουν οι άλλοι.

[19]Dialogue - A Proposal by David Bohm, Donald Factor, Peter Garrett.http://humiliationstudies.org/documents/BohmDialogue.pdf

11. Το περιγραφικό και συναισθηματικό λεξιλόγιο αυξάνονται καθώς οι συμμετέχοντες έχουν την ανάγκη να εκφραστούν με μεγαλύτερη σαφήνεια.
12. Η άκαμπτη στάση (έτσι είναι) χαλαρώνει για να γίνει συμμετοχική (έτσι μου φαίνεται εμένα).
13. Επιτρέποντας στον καθένα να έχει το δικό του ρυθμό, μια αυτορυθμιζόμενη κοινή λογική προκύπτει στην ομάδα.
14. Η μάθηση στην ομάδα προκύπτει μέσα από τις εμπειρίες (πράξη) και όχι μέσα από τη διδασκαλία (θεωρία).
15. Παρόλο που η εμπιστευτικότητα δεν είναι συμβεβλημένη, και δεν μπορεί να είναι σε μια φυλακή υψίστης ασφαλείας, οι συμμετέχοντες συμφωνούν σιωπηρά σε ένα λογικό επίπεδο εμπιστευτικότητας με βάση τον σεβασμό για τον άλλον και την ομάδα ως σύνολο.
16. Δημοσιευμένες εκθέσεις παρέχουν πληροφόρηση σε αυτούς που δεν παρακολουθούν το Διάλογο.
17. Ο Διάλογος ανήκει στην ομάδα. (π.χ.: ένας τρόφιμος μου είπε: *"ο Διάλογος μπορεί να είναι κάτι που εσύ ήθελες να κάνεις στη φυλακή, αλλά για εμάς είναι κάτι πολύ πιο σημαντικό από αυτό."*)